

Mai 2019

Undersøkelse om IKT-bruk

Utført for Norges Blindforbund

Undersøkelsen er utført av Opinion AS

Innhold

Bakgrunn.....	3
Målgrupper og gjennomføring	3
Feilmarginer	3
Kjennetegn	3
Yrkesdeltagelse.....	5
IKT-kompetanse.....	8
Tilgang og bruk	9
Apper	13

Bakgrunn

Opinion har på oppdrag for Norges Blindforbund gjennomført en spørreundersøkelse om bruk av smartteknologi og ulike teknologiske hjelpemidler. Det er tidligere gjennomført undersøkelser om samme tematikk i 2017 og 2018, men spørsmålene i 2019 omhandler et annet område innen teknologibruk. Sammenligninger med tidligere undersøkelser er derfor i begrenset grad mulig.

Målgrupper og gjennomføring

Målgruppen er trukket fra Norges Blindforbund medlemsdatabase. Intervjuene er gjennomført på telefon av Norstat i mai 2019. Det er totalt gjennomført 300 intervju.

Feilmarginer

Ved 1000 respondenter eller intervjuer (n=1000) kan vi med 95 % sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $\pm 1,4$ og $\pm 3,1$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Tilsvarende med 300 respondenter vil det riktige resultatet ligge innenfor 2,5 og 5,7. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50 % og minst ved prosentresultater på 5%/95%. Bak i rapporten er en feilmargintabell som viser feilmarginen ved ulike fordelinger og utvalgsstørrelser.

Kjennetegn

Kjønn	Antall (n)	Andel
Mann	152	50,7
Kvinne	148	49,3
Total	300	100

Alder	Antall (n)	Andel
Under 30 år	58	19,3
30 til 44 år	72	24,0
45 til 59 år	75	25,0
60 år eller eldre	95	31,7
Total	300	100

Gruppe	Antall (n)	Andel
Ikke punkt	254	84,7
Punkt	46	15,3
Total	300	100

Kvote	Antall (n)	Andel
18-29 år	51	17,0
30-44 år	64	21,3
45-59 år	64	21,3
60 år eller eldre	75	25
18-29 år punkt	7	2,3
30-44 år punkt	8	2,7
45-59 år punkt	11	3,7
60 år eller eldre punkt	20	6,7
Total	300	100

Synshemming	Antall (n)	Andel
Ja, jeg er blind (kan ikke lese det som er på skjermen med øynene)	98	32,7
Ja, jeg er sterkt svaksynt (ser skjermen med mye forstørring)	117	39,0
Ja jeg er svaksynt (ser skjerm en med noe forstørring)	85	28,3
Nei, ingen form for synshemming	0	0
Total	300	100

Utdanning	Antall (n)	Andel
Grunnskole	25	8,3
Videregående skole	106	35,3
Fagskole	29	9,7
Universitet/høyskole (maks. 4 år)	78	26,0
Universitet/høyskole (lenger enn 4 år)	62	20,7
Total	300	100

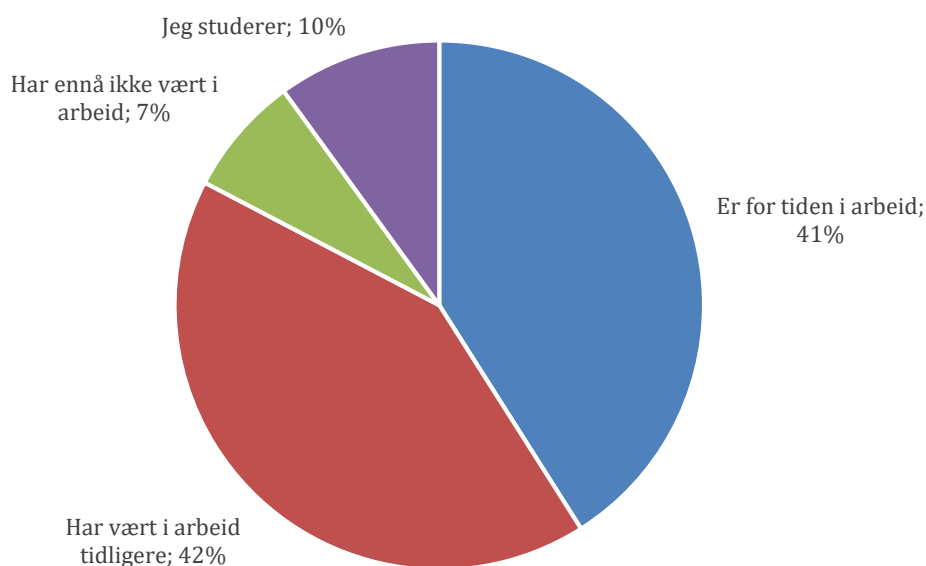

Yrkesdeltagelse

Blant medlemmene er det 41 % som er i arbeid per i dag, mens ytterligere 42 % har vært i arbeid tidligere. 10 % er for tiden studenter.

Menn (47 %) er i noe større grad i arbeid enn kvinner (34 %), mens punktskriftbrukere svarer i større grad enn andre at de ennå ikke har vært i arbeid (15 % mot 6 %).

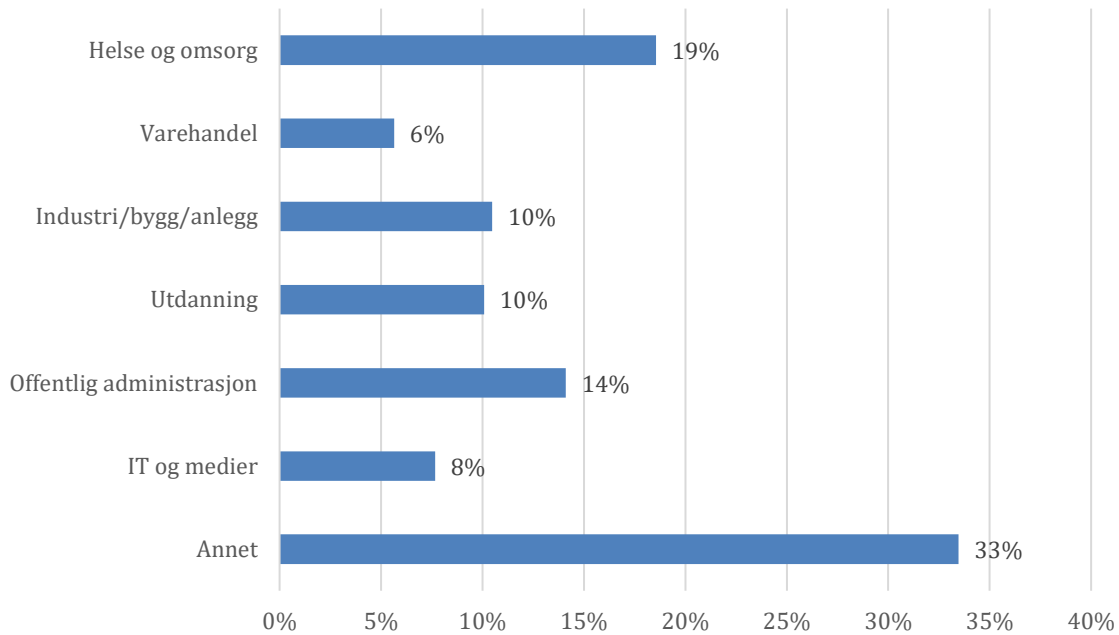
Figur 1 "Hva beskriver best din situasjon? Er du..." (n=300)

Blant de som er eller har vært i arbeid, er det 19 % som jobber i helse og omsorg, 14 % i offentlig administrasjon, 10 % i både industri og utdanning, 8 % i IT, 6 % i varehandel og 33 % i andre bransjer.

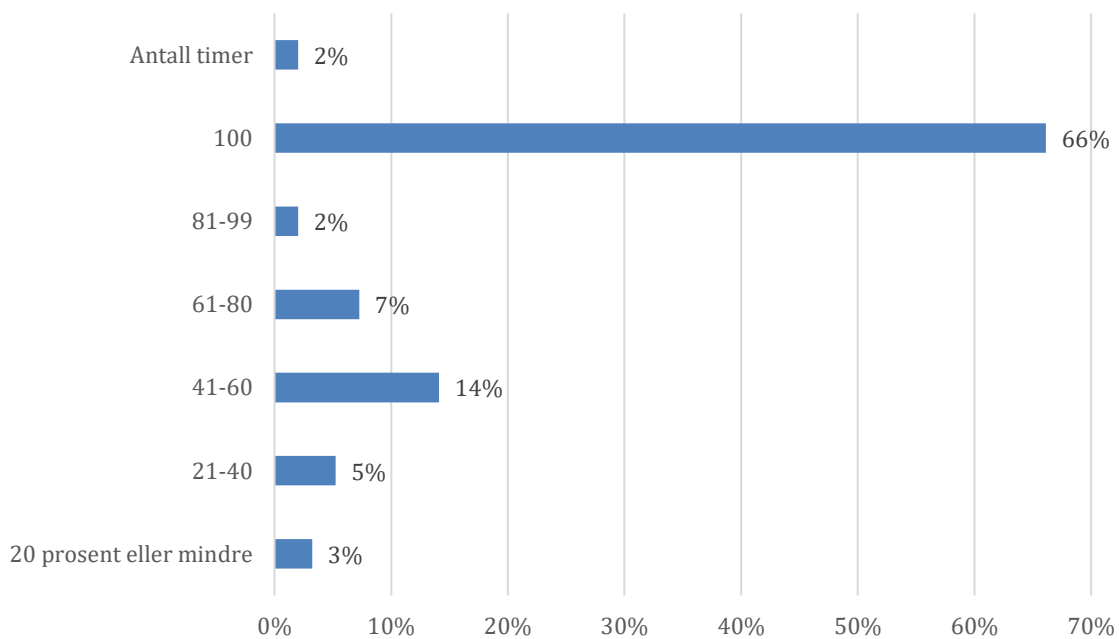
Figur 2 "Hvilken sektor jobber/jobbet du i?" (n=248)
FILTER: De som er i eller har vært i arbeid.

33 % av kvinner jobber i helse og omsorg, mens det 7 % av menn som jobber i samme bransje. I industrien er det 18 % menn og kun 2 % kvinner. Mans 20 % av de under 30 jobber i IT, er det kun 2 % av de 60 år eller eldre som jobber i samme bransje.

Blant de som er eller har vært i arbeid, er det 66 % som jobber i hundreprosenstilling. Kun 8 prosent jobber i 40% stilling eller lavere.

Figur 3 "Hvor høy er/var stillingsgraden?" (n=248)
FILTER: De som er i eller har vært i arbeid.

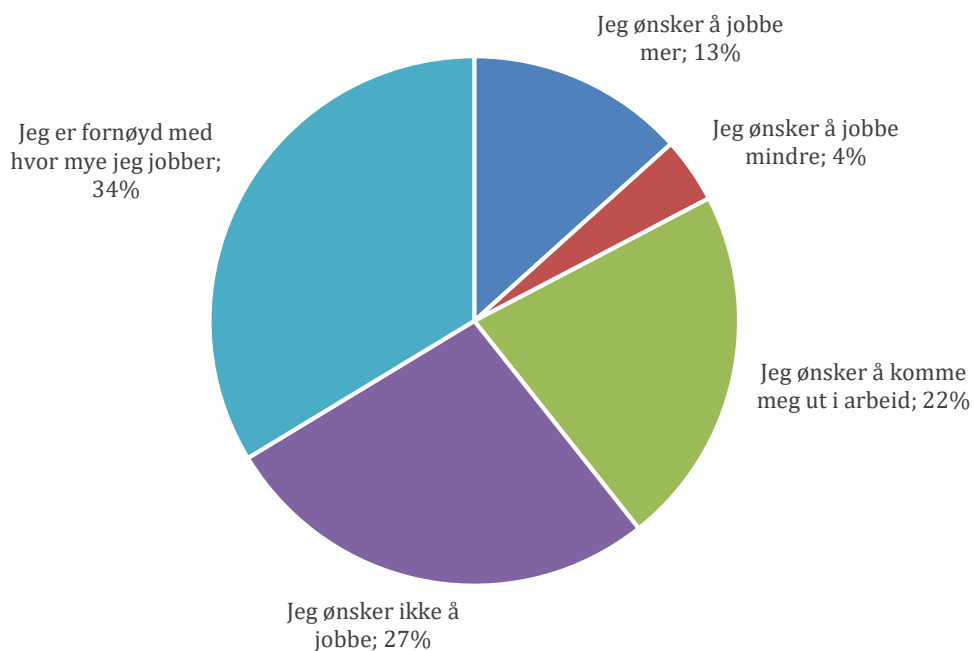

Blant de som har redusert stilling, er det 47 % som alltid har hatt redusert stilling. Det er mer vanlig blant kvinner enn blant menn. I gruppen som har redusert stilling er det 59 % som alltid har hatt redusert stilling, mot 27 % av menn.

Av medlemmene er det 34 % som er fornøyd med hvor mye de jobber, 27 % ønsker ikke å jobbe, 13 % ønsker å jobbe mer, 4 % jobbe mindre, mens 22 % ønsker å komme seg ut i arbeid.

Figur 4 "Hvilke av følgende påstander beskriver best din situasjon?" (n=248)
FILTER: De som er i eller har vært i arbeid.

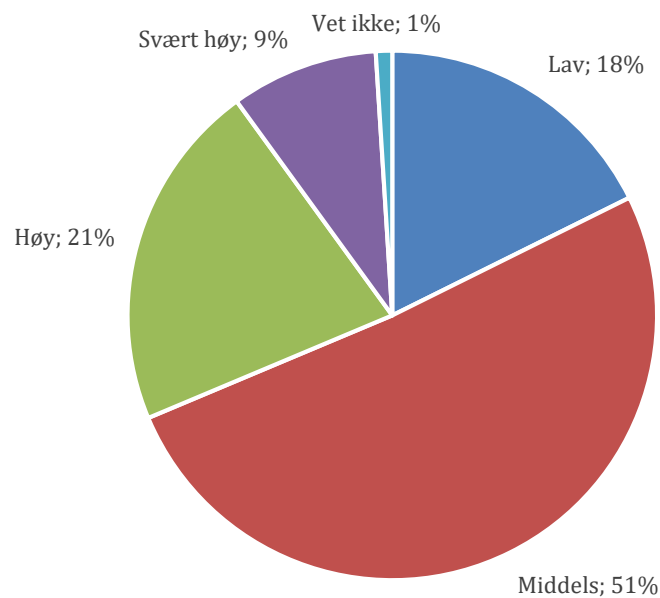
33 % av kvinner sier de ikke ønsker å jobbe, mot 21 % av menn, mens menn på sin side i større grad er fornøyd med hvor mye de jobber (42 % mot 25 %). Blant de som jobber i redusert stilling, er det 23 % som ønsker å jobbe mer.

IKT-kompetanse

9 prosent mener de har svært høy IKT-kompetanse og ytterligere 21 prosent mener de har høy kompetanse. Halvparten mener de har middels kompetanse, mens 18 prosent vurderer egen kompetanse til å være middels. Menn mener i større grad at de har svært høy kompetanse. 14 % av menn mener de har svært høy kompetanse, mens kun 4 % av kvinner svarer det samme. Når det gjelder alder er det 36 % av de over 60 år som mener de har lav kompetanse, mens det i andre aldersgrupper er langt lavere andel (7 % blant de under 30 år, 7 % blant de 30-44 år og 15 prosent blant de 44-59 år).

Figur 5 "Hvilke av følgende påstander beskriver best din situasjon?" (n=300)

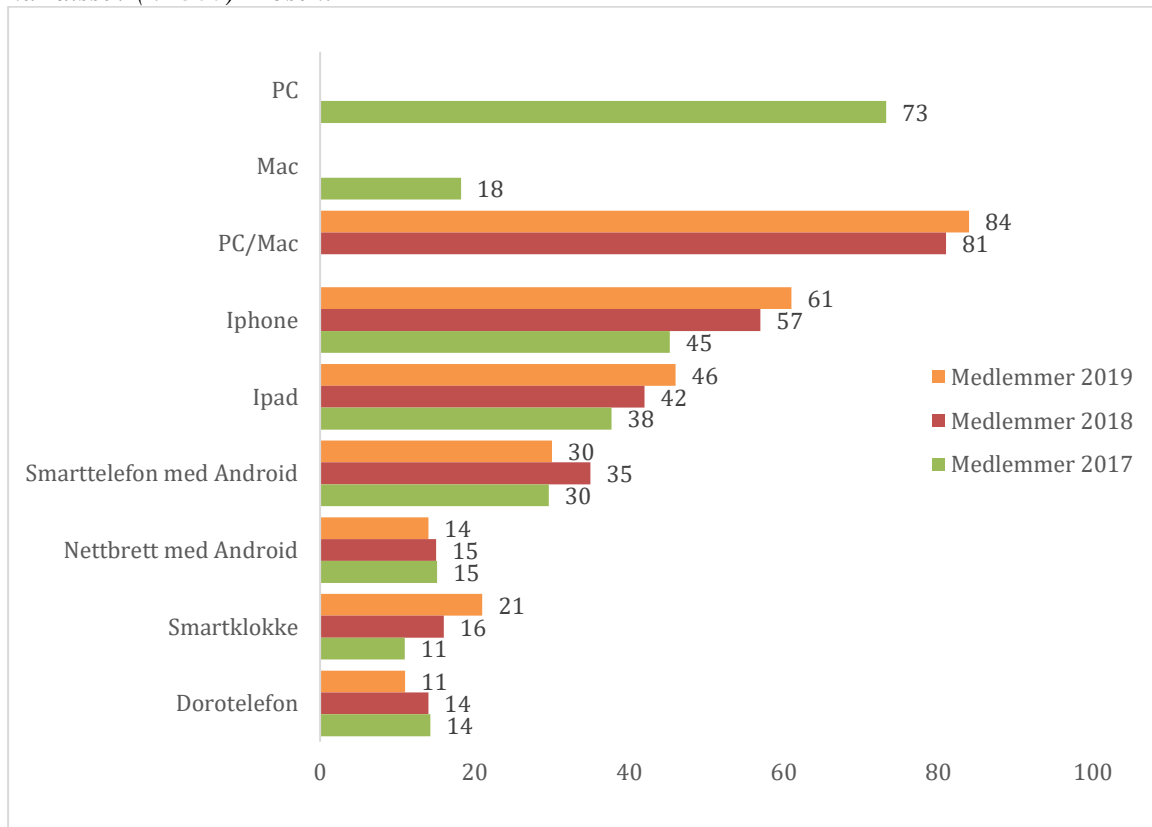

Tilgang og bruk

Det er en økning i medlemmer som har Iphone sammenlignet med 2017. Det er også en klar økning fra 2017 når det gjelder andel medlemmer som har smartklokke. Mens Iphone og Ipad har en økende tendens, er det stabilt eller nedadgående trend for smarttelefon og nettbrett med Android.

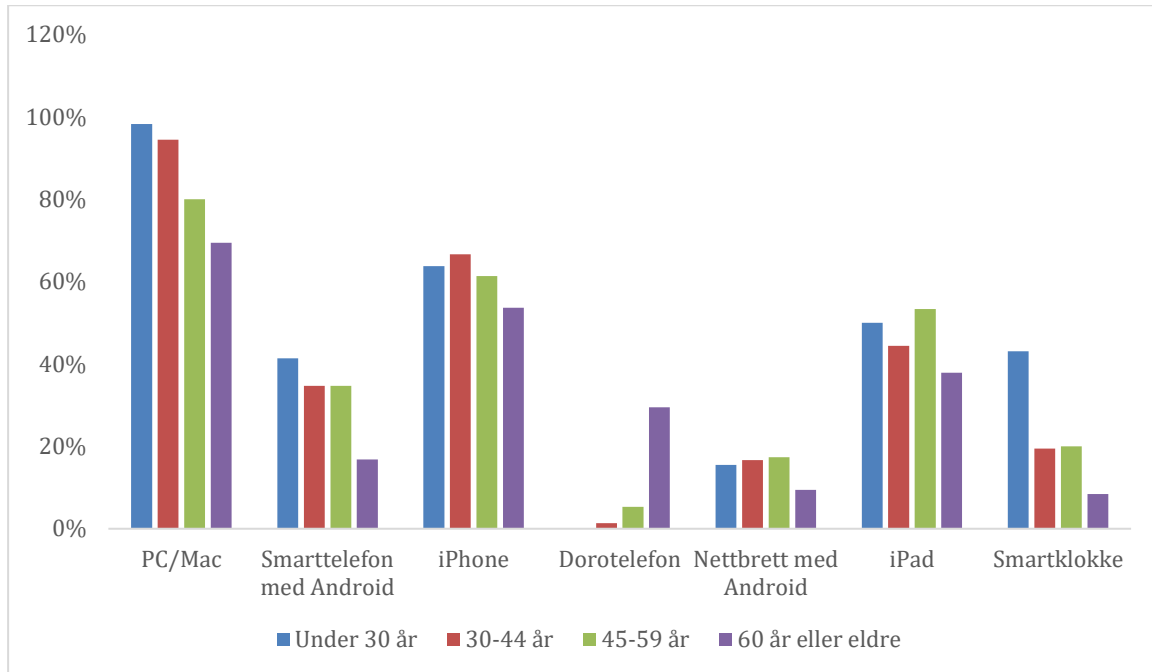
Figur 6 "Jeg vil nå lese opp noen elektroniske produkter og ber deg svare ja eller nei på hvorvidt du har disse? (n=300) Prosent

Som tidligere undersøkelser har vist, er det en klar sammenheng mellom alder og tilgang på smartteknologi.

Figur 7 "Jeg vil nå lese opp noen elektroniske produkter og ber deg svare ja eller nei på hvorvidt du har disse? Prosent

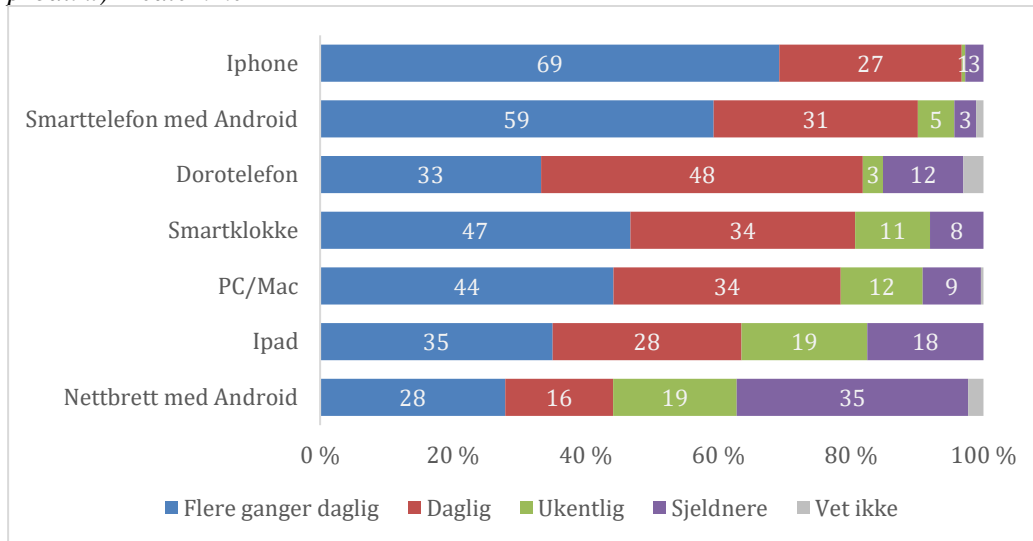
Pc/mac blir i større grad brukt av de som er opp til 44 år enn de som er 45 år eller eldre. Smarttelefon med Android er mindre benyttet i den eldste aldersgruppen enn i alle andre aldersgrupper, mens det ikke er signifikante forskjeller mellom aldersgrupper når det gjelder Iphone. Dorotelefon er der det er størst aldersforskjeller, der 29 % av de over 60 år bruker det, mens det ikke er noen under 30 år som svarer at de benytter Dorotelefon. Nettbrett, både med Android og Ipad er jevnt brukt i alle aldersgrupper, mens smartklokke er langt mer utbredt blant de yngste. 43 % av de under 30 år bruker smartklokke, mens det er kun 8 % i den eldste aldersgruppen som gjør det samme.

Ikke unaturlig er det hyppigst bruk av smarttelefon, men også smartklokke brukes ofte av de som har tilgang til den.

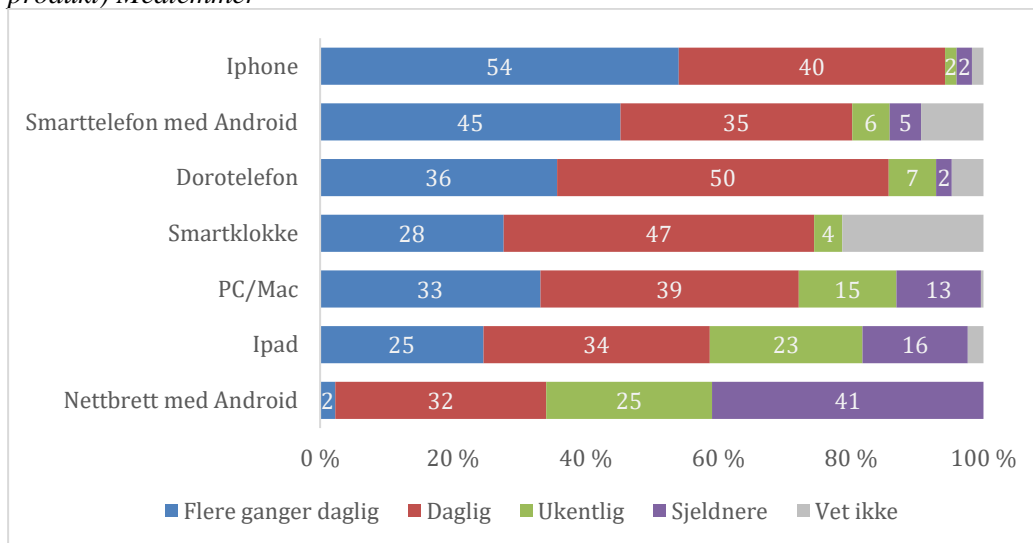
Figur 8 "Hvor ofte bruker du følgende produkter?"» **2019**

Bruker du de flere ganger daglig, daglig, ukentlig eller sjeldnere? (n=de som bruker det enkelte produkt) Medlemmer

Figur 9 "Hvor ofte bruker du følgende produkter?" **2018**

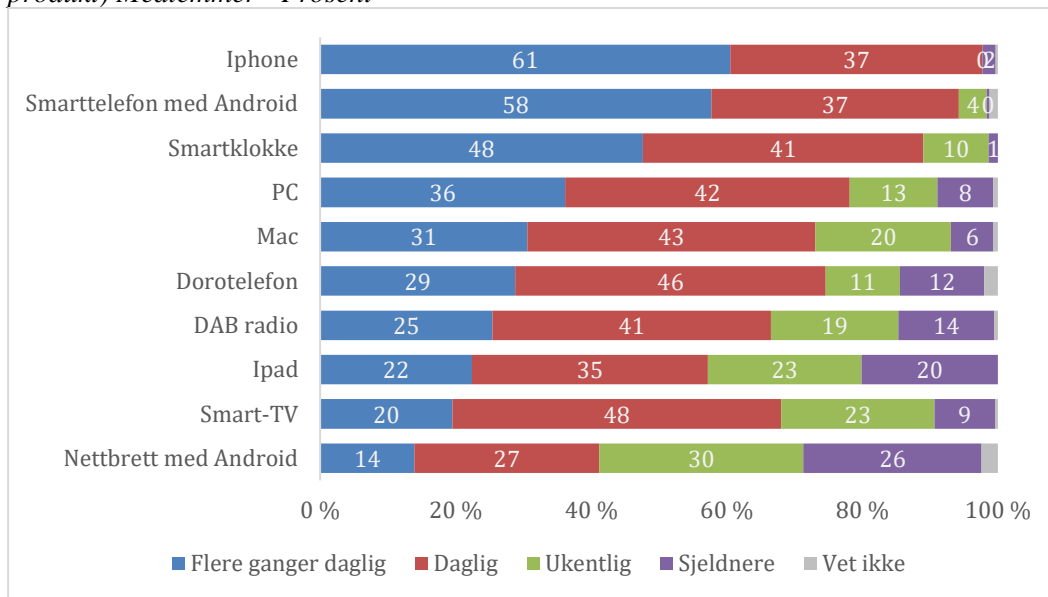
Bruker du de flere ganger daglig, daglig, ukentlig eller sjeldnere? (n=de som bruker det enkelte produkt) Medlemmer

Figur 10 "Hvor ofte bruker du følgende produkter? 2017

Bruker du de flere ganger daglig, daglig, ukentlig eller sjeldnere? (n=de som bruker det enkelte produkt) Medlemmer - Prosent

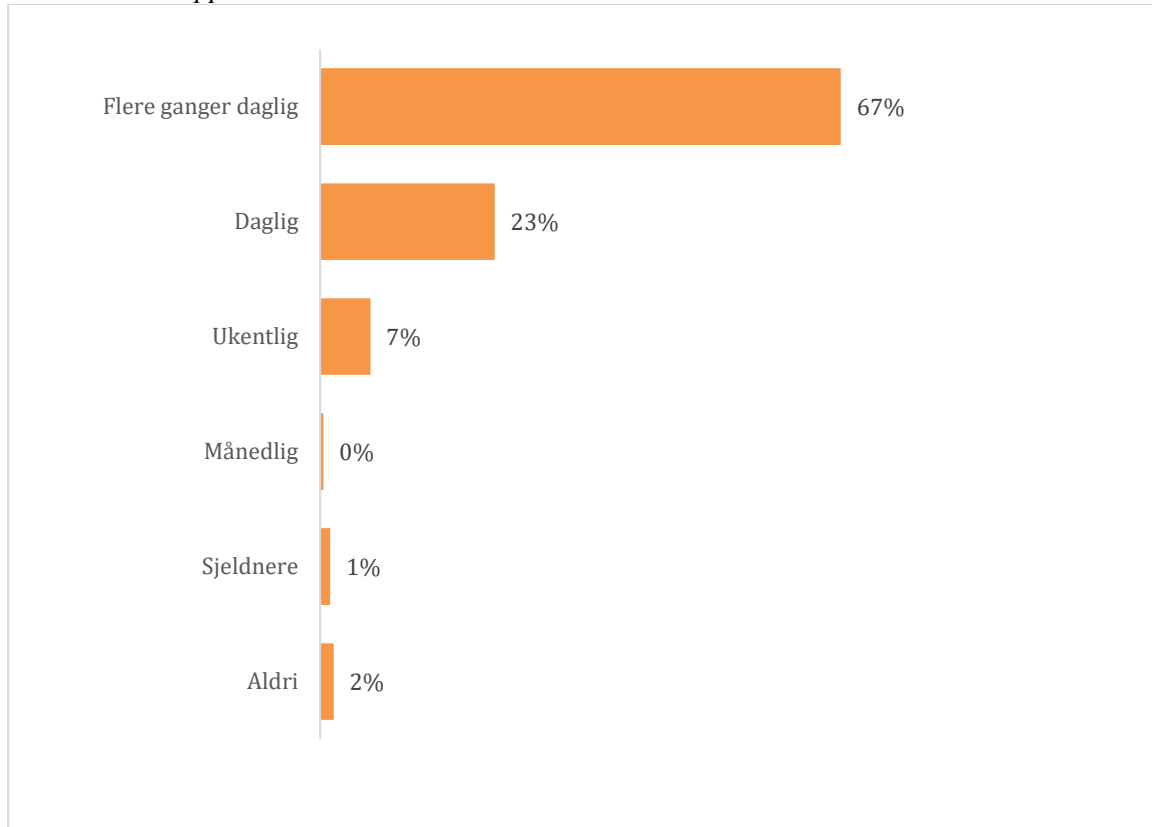

Apper

9 av 10 (90 %) bruker apper på smarttelefon og / eller nettbrett daglig. 2 av 3 (67 %) bruker apper flere ganger daglig.

Figur 11 "Hvor ofte bruker du apper på din smarttelefon og/eller nettbrettet? (n:230)

Filter: Bruker apper

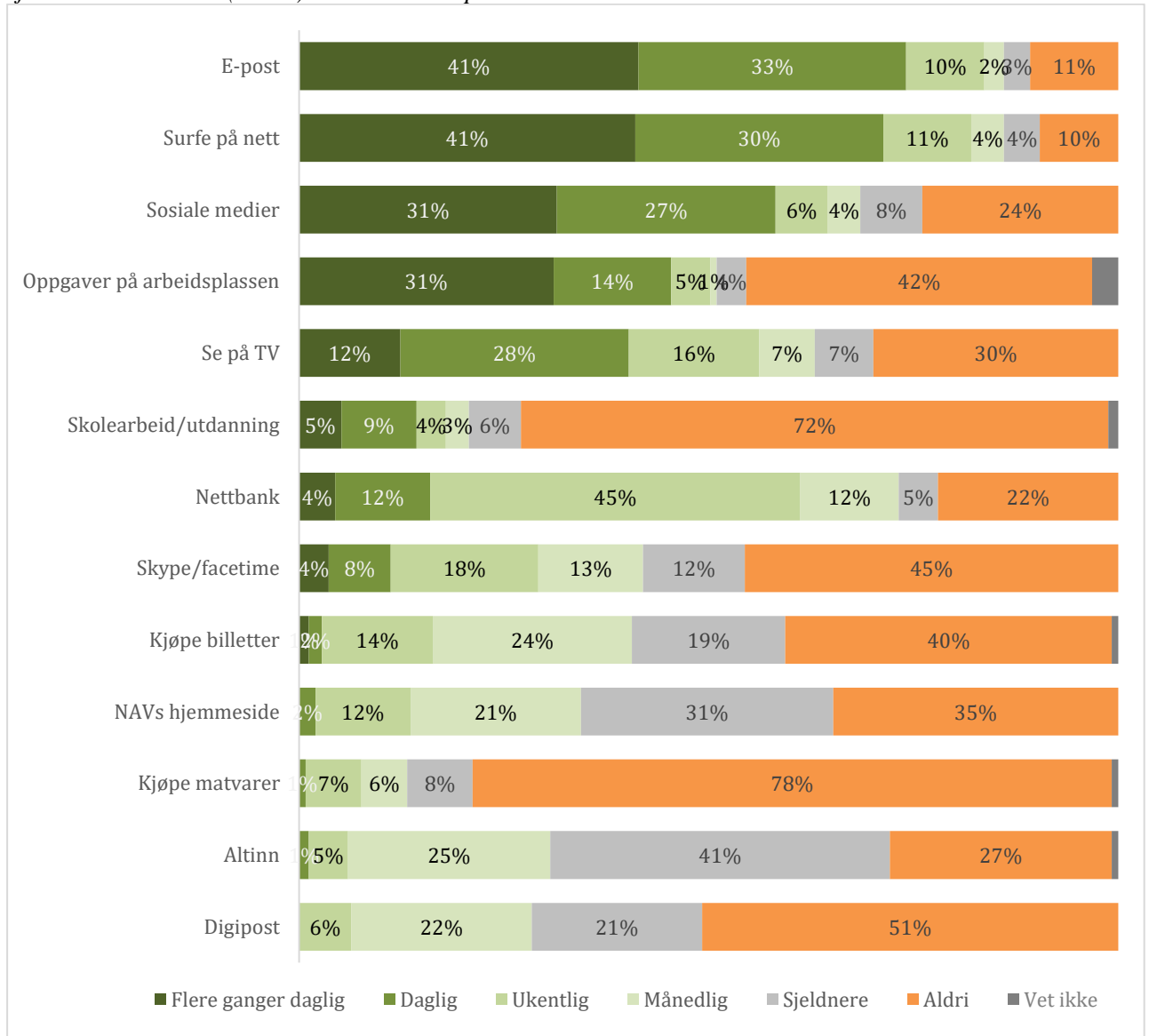

Flest bruker pc/Mac til å lese E-post, surfe på nett, sosiale medier, oppgaver på arbeidsplassen og se på TV.

3 av 4 (75 %) leser E-post daglig – 41 % leser flere ganger daglig. 7 av 10 (71 %) surfer på nettet daglig – 41 % flere ganger daglig. 6 av 10 (58 %) er på sosiale medier daglig – 31 % flere ganger daglig. Nesten halvparten (45 %) løser oppgaver på arbeidsplassen ved hjelp av pc/Mac daglig – 31 % flere ganger daglig. 4 av 10 (40 %) ser på TV ved hjelp av pc/Mac daglig.

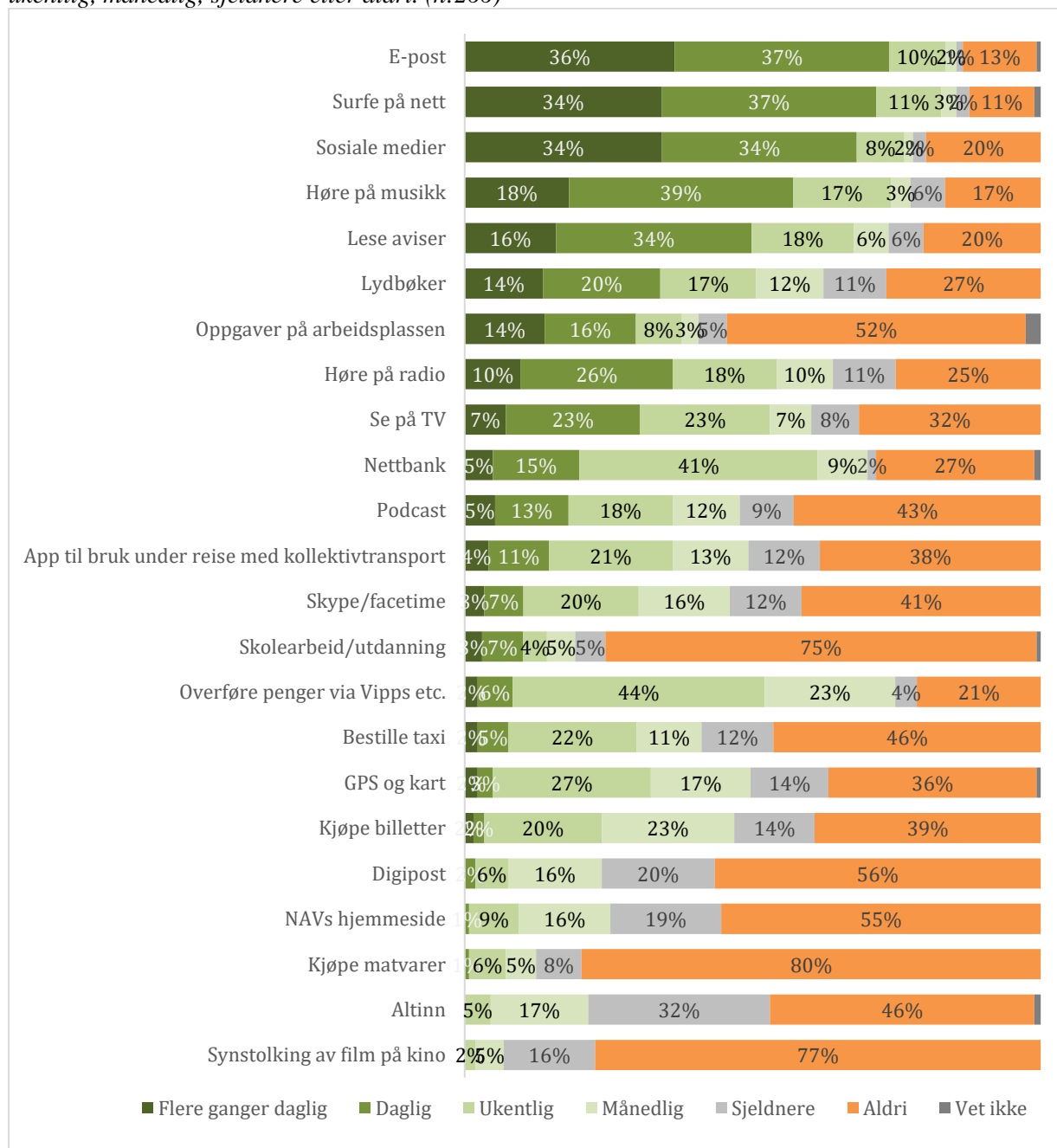
Figur 12 "På neste spørsmål skal du si hvor ofte du løser følgende områder ved hjelp av pc/mac, uten å få hjelp av andre. Du skal svare om du gjør det flere ganger daglig, daglig, ukentlig, månedlig, sjeldnere eller aldri. (n:251) Filter: Bruker pc/mac

Flest bruker apper til å lese E-post, surfe på nett, sosiale medier, høre på musikk og lese aviser. 3 av 4 (73 %) leser E-post daglig ved hjelp av app, 7 av 10 surfer på nett (71 %) eller sosiale medier (68 %). 57 % hører på musikk daglig og 50 % leser aviser.

Figur 13" På neste spørsmål skal du si hvor ofte du løser følgende områder ved hjelp av apper i smartteknologi, uten hjelp av andre. Du skal svare om du gjør det flere ganger daglig, daglig, ukentlig, månedlig, sjeldnere eller aldri. (n:266)

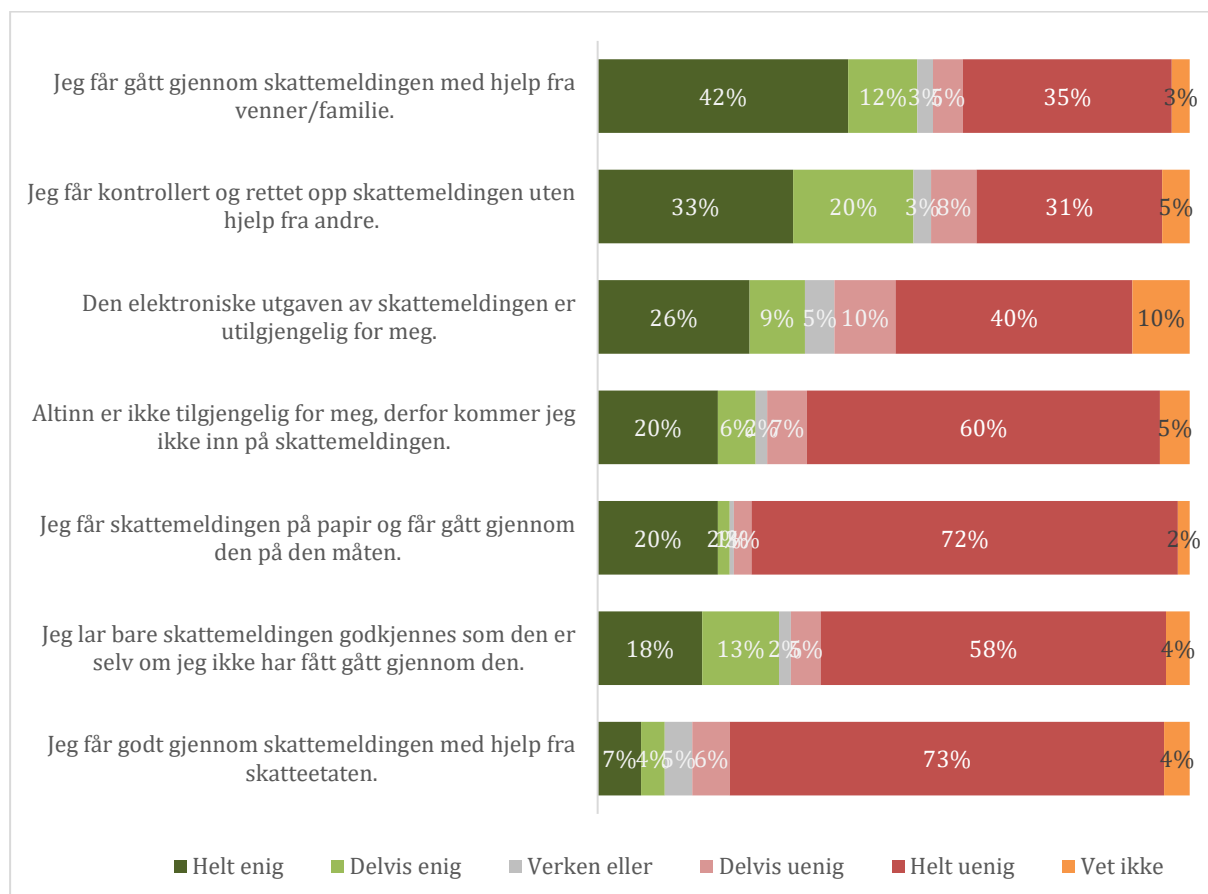
Litt over halvparten (54 %) får gått gjennom skattemeldingen med hjelp fra venner / familie. 1 av 3 (33%) er helt enig i at de får kontrollert og rettet opp skattemeldingen uten hjelp fra andre – ytterligere 20 % svarer at de er delvis enig i at de får kontrollert / rettet opp uten hjelp. På begge disse påstandene svarer de som er 60 år eller eldre at de er helt uenig i større grad enn yngre aldersgrupper.

På de andre påstandene er det klart flere som sier seg helt uenig enn helt enig. Tendensen er dermed av medlemmene ikke mener den elektroniske skattemeldingen eller Altinn er

utilgjengelig, at de godtar uten å sjekke meldingen. To av ti medlemmer har gått gjennom skattemeldingen på papir, mens 7 % sier seg helt enig i at de har fått hjelp fra Skatteetaten i gjennomgangen.

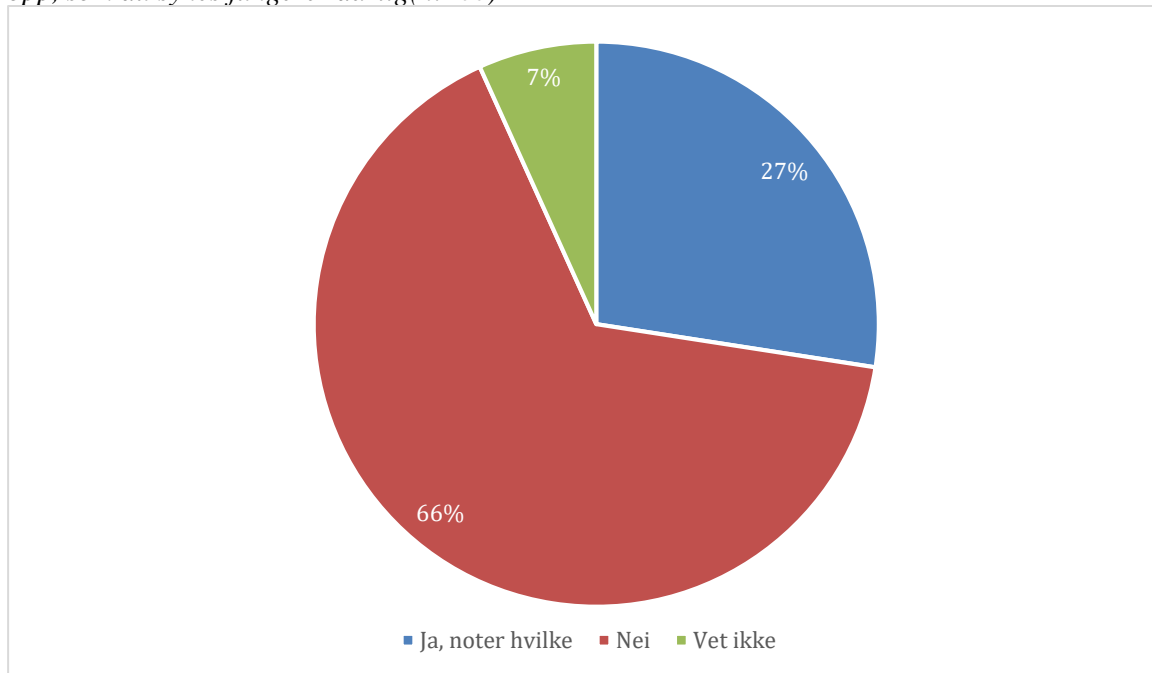
Figur 14 " Skattemeldingen er noe som er aktuelt akkurat nå, vi ber deg derfor ta stilling til følgende påstander. Er du helt uenig, delvis uenig, verken enig eller uenig, delvis enig eller helt enig: (n:300)

1 av 4 (27 %) har prøvd apper de mener fungerer dårlig. 2 av 3 (66 %) har ikke prøvd apper de synes fungerer dårlig. Mens det ikke er forskjell på kjønn eller alder, er det større andel punktskriftbrukere som har opplevd dette enn andre (43 % mot 27 %).

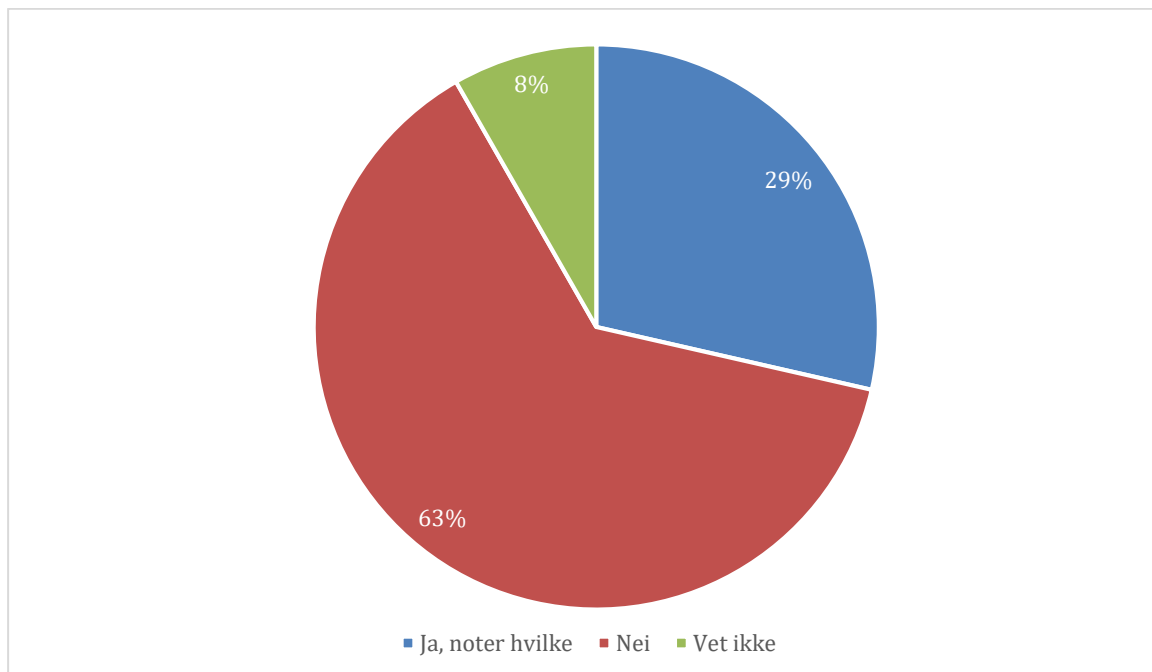

Figur 15 " Har du prøvd noen apper, både blant de vi listet opp over og blant de du selv har ramset opp, som du synes fungerer dårlig(n:266)

3 av 10 (29 %) svarer at de har prøvd apper hvor deler av appen fungerer dårlig. Også på dette spørsmålet er det en større andel punktskriftbrukere som har opplevd dette sammenlignet med andre (48 % mot 25%).

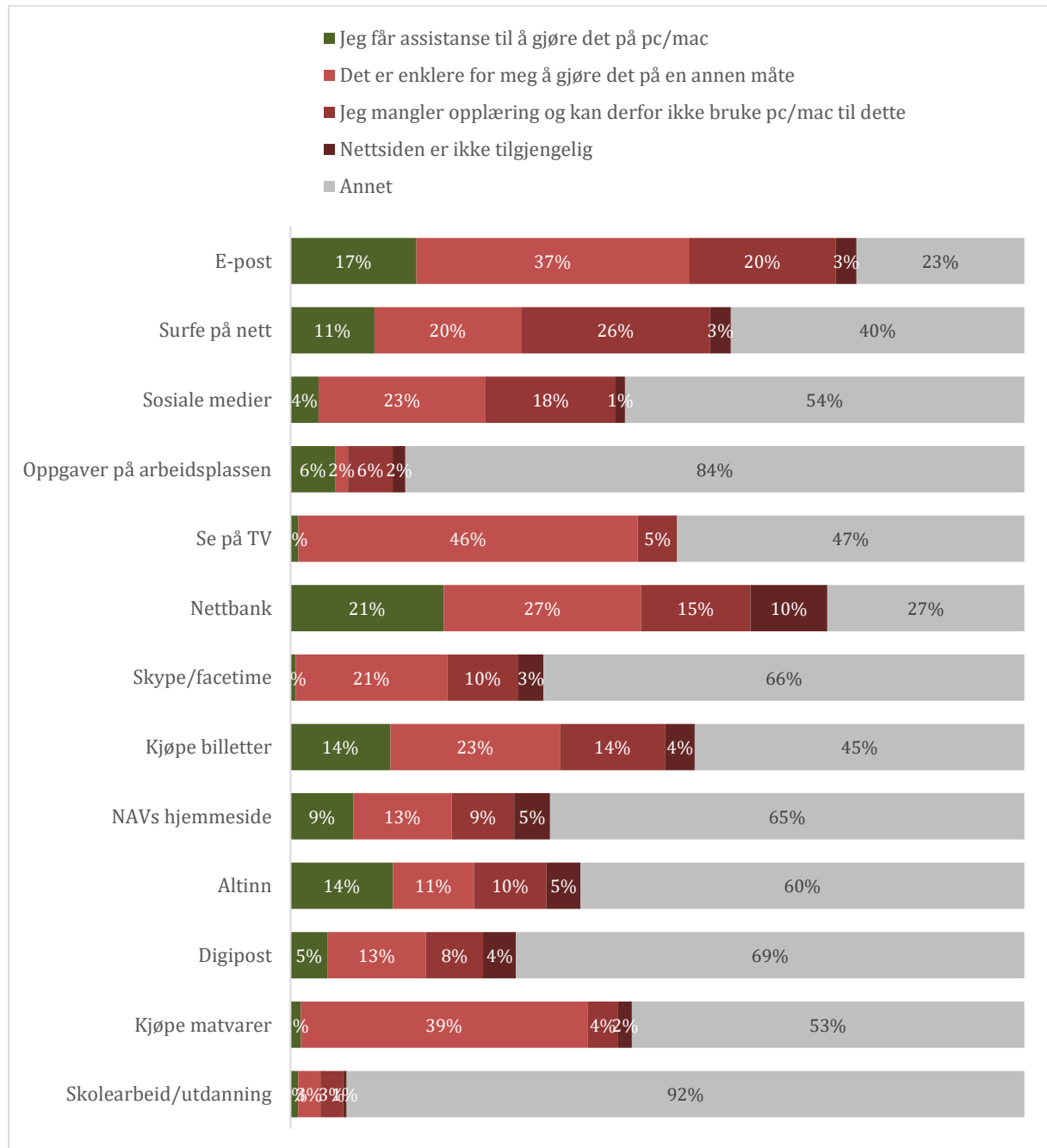
Figur 16 " Har du prøvd noen apper, både blant de vi listet opp over og blant de du selv har ramset opp, der deler av appen fungerer dårlig? (n:266)

De som sjelden eller aldri bruker pc/mac på egen hånd er det stor variasjon i årsaken til at man ikke benytter pc/mac.

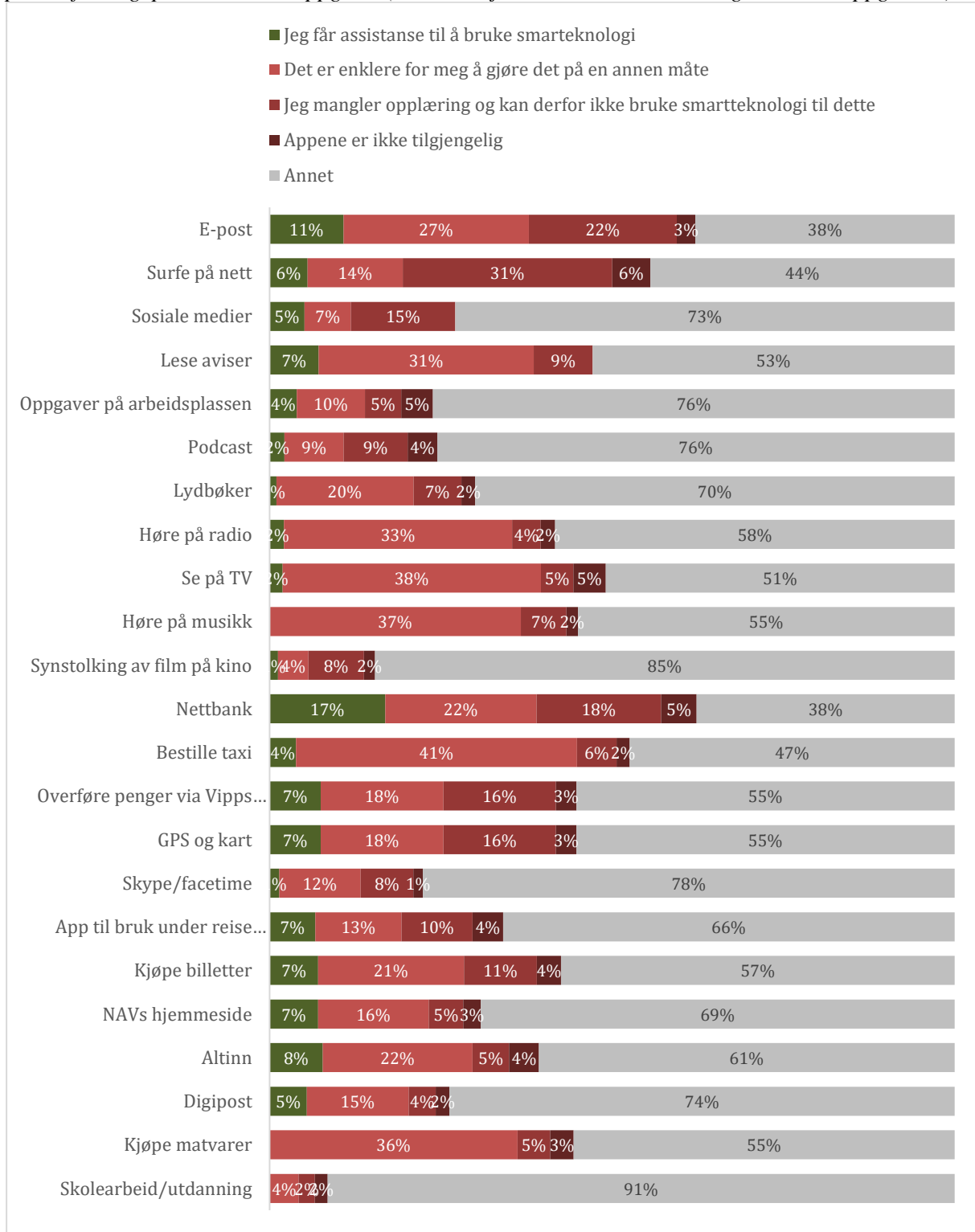
Figur 17 " Jeg vil nå lese opp noen grunner til at man sjelden eller aldri bruker pc/mac på egenhånd til [alternativ fra spm 6], og jeg vil at du skal svare hvilke av disse som passer for deg, på den enkelte oppgave. (n:bruker sjelden/aldri pc/mac til å løse oppgavene)

På samme måte som med årsakene til at man ikke bruker pc/mac til å løse ulike oppgaver, er det stor variasjon også når det gjelder hvorfor man ikke bruker smartteknologi til det samme.

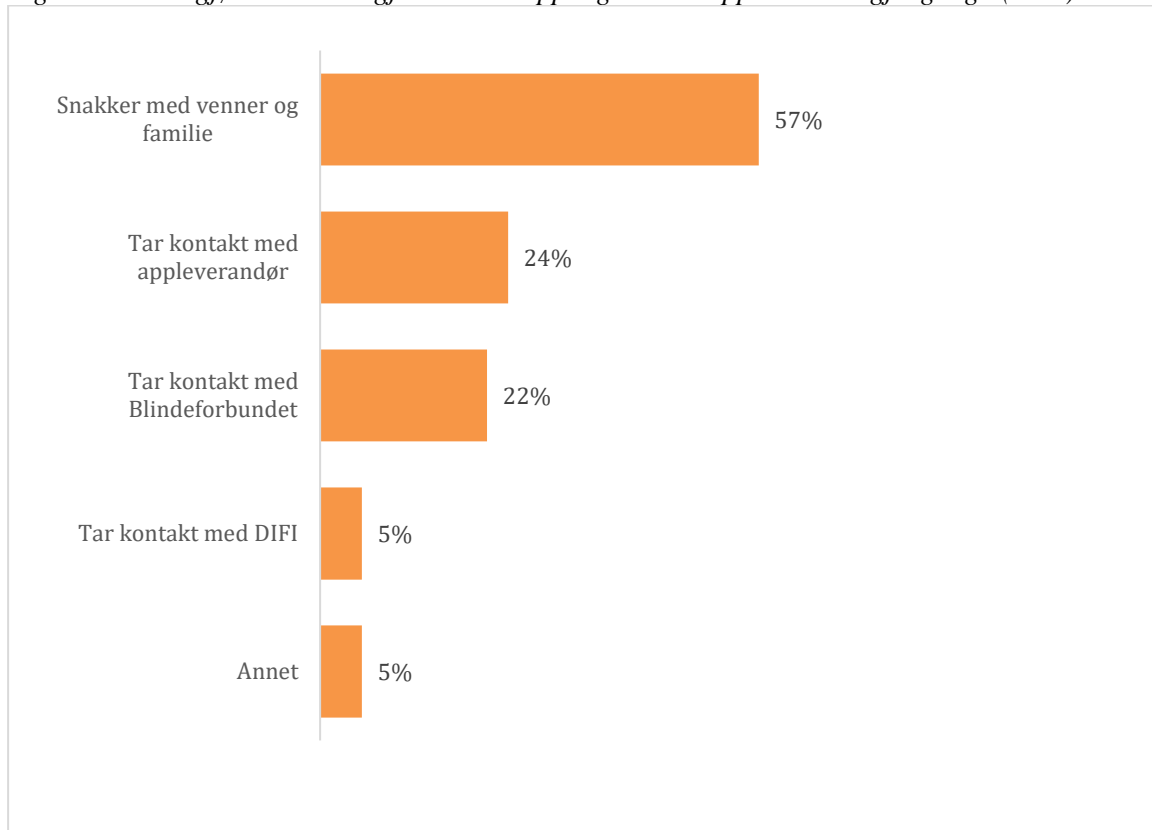
Figur 18 " Jeg vil nå lese opp noen grunner til at man sjelden eller aldri bruker apper i smartteknologi på egenhånd til [alternativ fra spm 7], og jeg vil at du skal svare hvilke av disse som passer for deg, på den enkelte oppgave. (n:bruker sjelden/aldri smartteknologi til å løse oppgavene)

Over halvparten (57 %) snakker med venner og familie hvis de oppdager at appen ikke er tilgjengelig. 1 av 4 (24 %) tar kontakt med appleverandør. 1 av 5 (22 %) tar kontakt med Blindeforbundet. Merk liten base på dette spørsmålet.

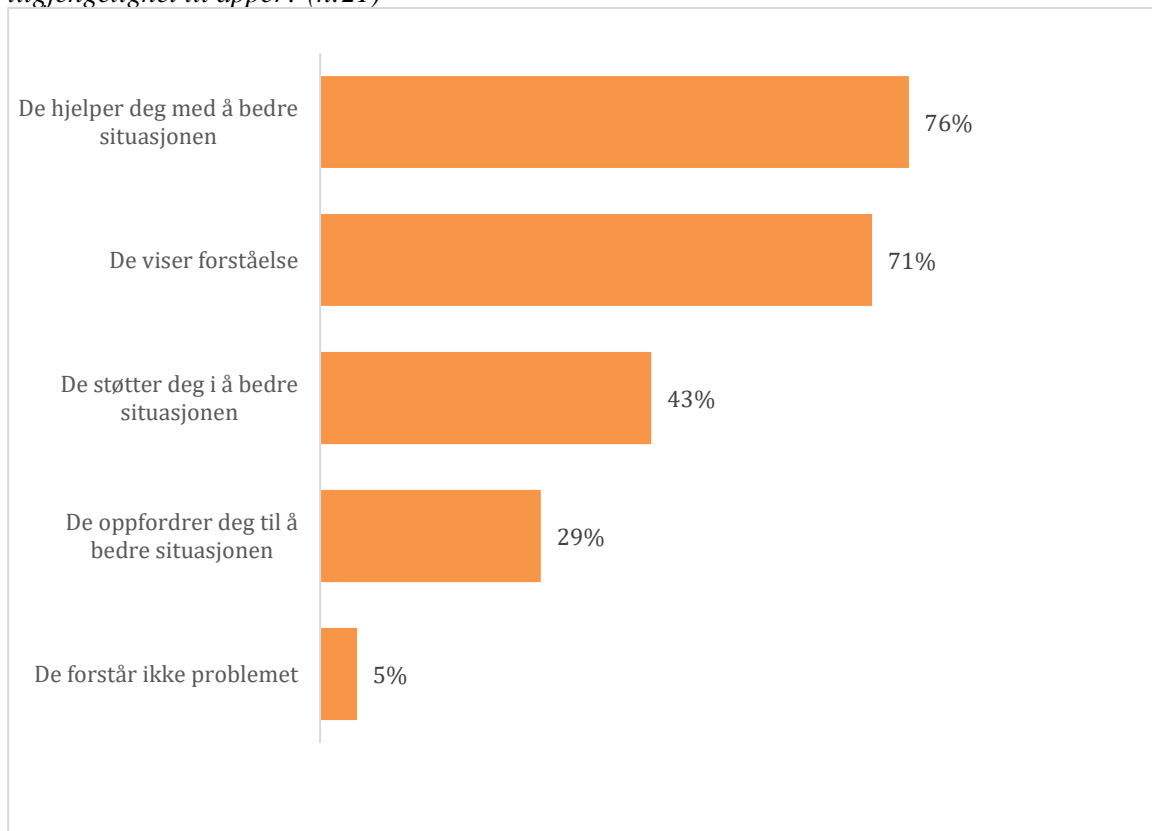
Figur 19 " Hva gjør du/har du gjort når du oppdager at en app ikke er tilgjengelig? (n37:)

Familie og venner hjelper til med å bedre situasjonen og viser forståelse når de blir informert om manglende tilgjengelighet i apper. Merk liten base på dette spørsmålet.

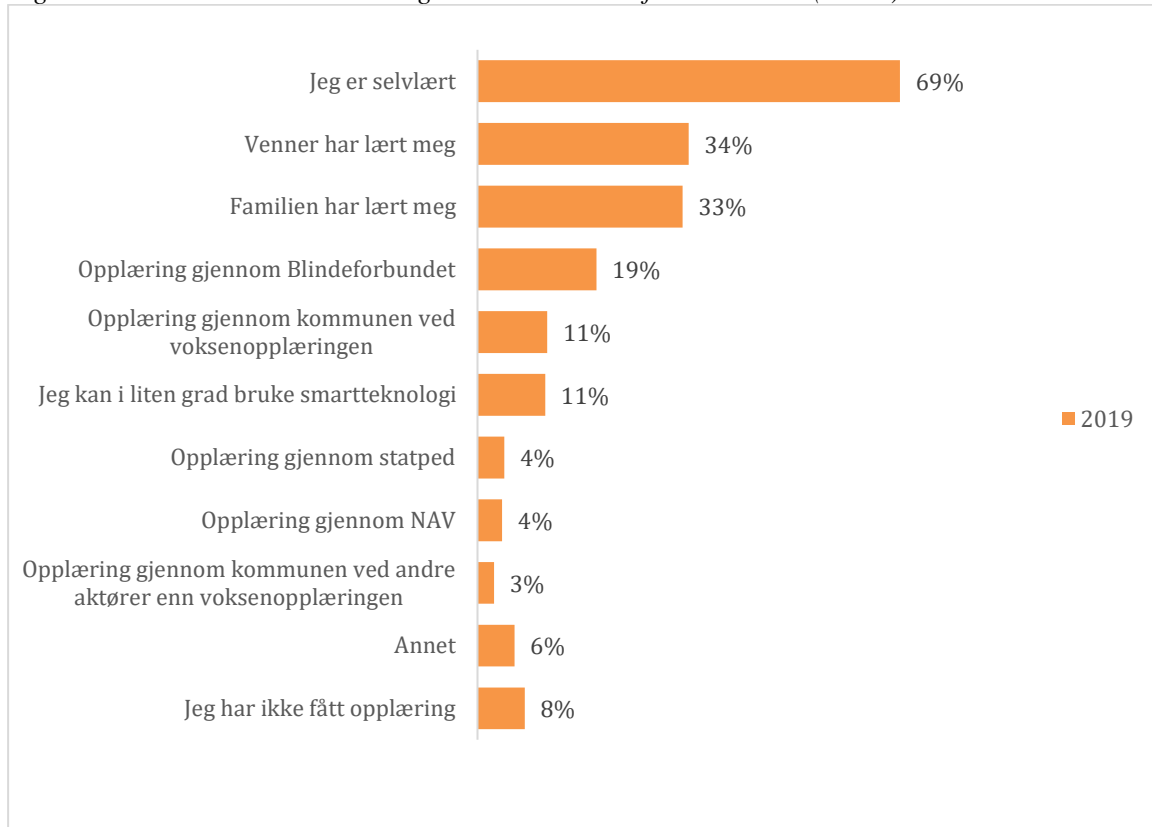
Figur 20" Hvilke reaksjoner møter du når du snakker med familie og venner om manglende tilgjengelighet til apper? (n:21)

7 av 10 (69 %) er selv lærte når det gjelder bruk av smarttelefon / nettbrett. 1 av 3 har lært av venner (34 %) og familie (33%). 1 av 5 (19 %) har hatt opplæring gjennom Blindeforbundet.

Figur 21 " Hvordan har du lært deg å bruke smarttelefon/nettbrett? (n:300)

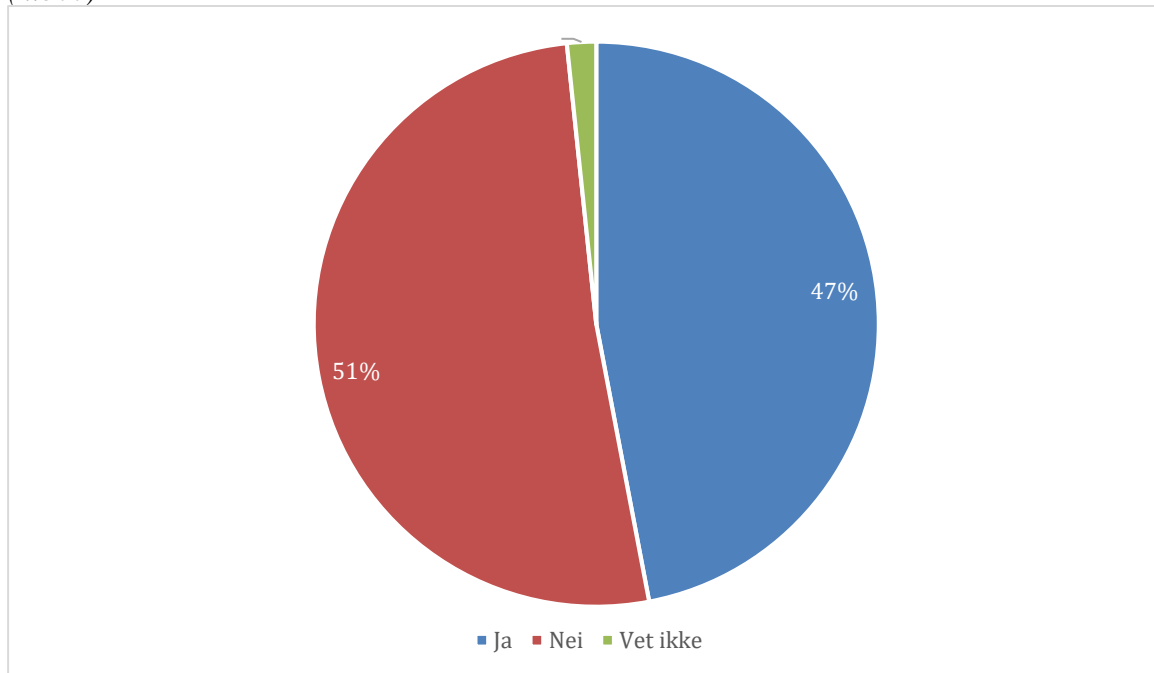

De som er under 60 år sier i større grad enn de over 60 at de er selv lært, mens den eldste aldersgruppen i større grad svarer at de ikke har fått opplæring eller i liten grad kan bruke smartteknologi. Kvinner har i større grad enn menn fått opplæring på voksenopplæring, fra venner og familie, mens punktskriftbrukere i større grad enn andre har fått opplæring av venner.

Nesten halvparten (47 %) er i kontakt med synskontakten eller andre med ansvar for området syn i sin kommune.

Figur 22 " Er du i kontakt med synskontakten eller andre med ansvar for området syn i din kommune? (n:300)

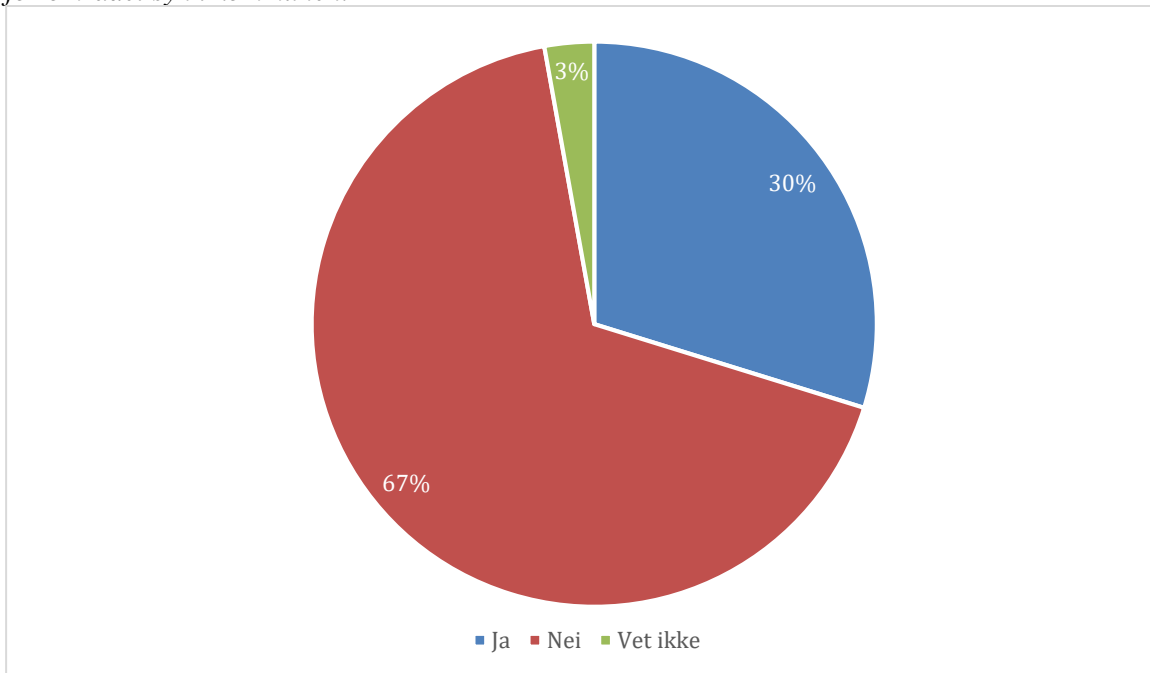

Kvinner er i større grad enn menn i kontakt med synskontakten. 57% av kvinner svarer ja, mens 37% av menn svarer det samme. Punktskriftbrukere er i mindre grad enn andre i kontakt med synskontakten, 65% svarer nei, mot 49% av andre.

3 av 10 (30 %), av de som er i kontakt med synskontakten eller andre med ansvar for området syn, har blitt oppfordret til å ta i bruk smartteknologi.

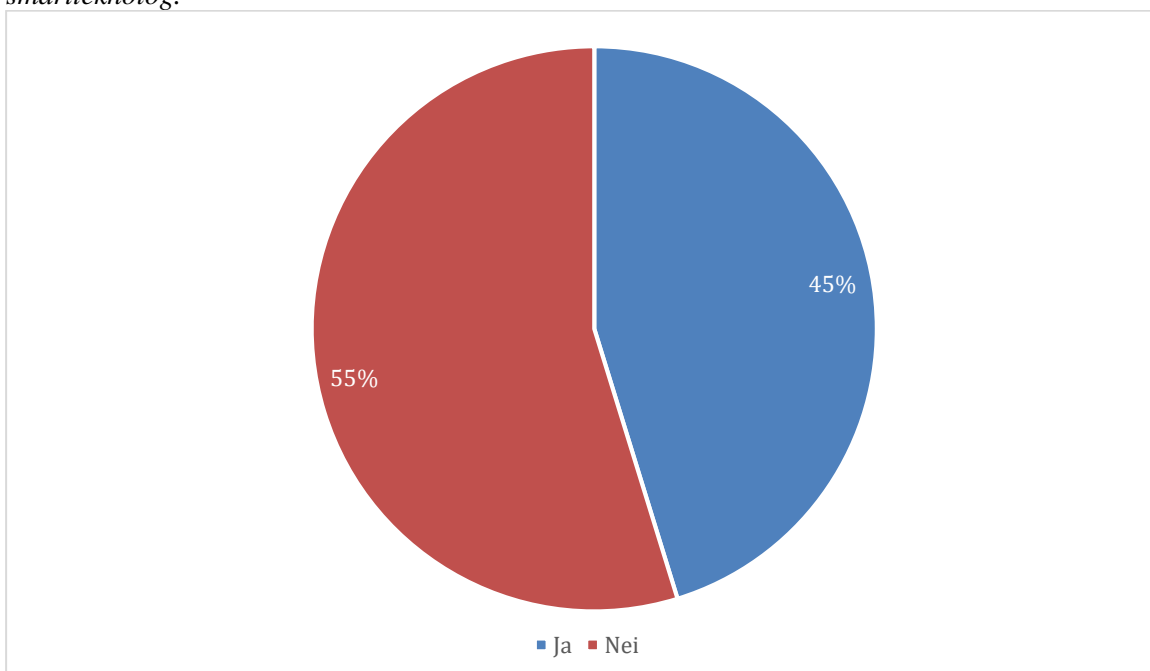

Figur 23 " Har synskontakten eller andre med ansvar for området syn i kommunen oppfordret deg til å ta i bruk smartteknologi? (n:141) FILTER: er i kontakt med synskontakten eller andre med ansvar for området syn i kommunen.

Nesten halvparten (45 %), av de som har blitt oppfordret til å ta i bruk smartteknologi, har blitt henvist til opplæring eller fått opplæring av synskontakten / andre med ansvar for området syn i kommunen.

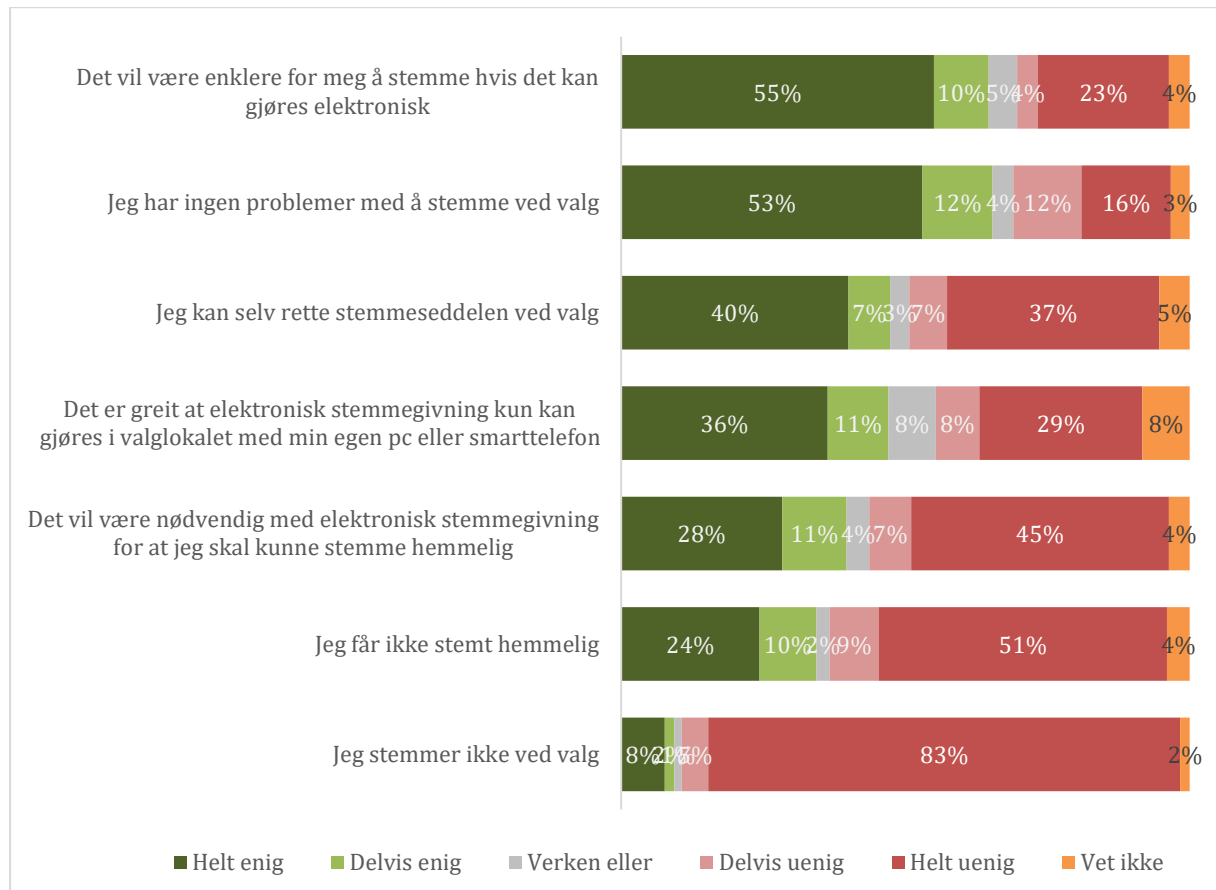
Figur 24 " Har synskontakten eller andre med ansvar for området syn i kommunen henvist deg til opplæring eller selv gitt deg opplæring? (n:42) FILTER: de som har blitt oppfordret til å ta i bruk smartteknolog.

Litt over halvparten (55 %) er helt enig i at det vil være enklere å stemme hvis det kan gjøres elektronisk. Blant de over 60 år er det imidlertid hele 41 prosent som er helt uenig. Halvparten (53 %) svarer at de er helt enig i at det ikke er noen problemer med å stemme ved valg. 40 % 34 helt enig i at de kan rette stemmeseddelen selv. Her er det større andel punktskriftbrukere som er uenig. 67 % av de som bruker punktskrift er helt uenig mot 32 % av andre. At det er greit at elektronisk stemmegivning kun kan gjøres i valglokale med egen pc eller smarttelefon er det større andel under 30 som er enig i, mens en større andel av de over 60 er helt uenig sammenlignet med andre aldersgrupper. Det er ellers verdt å merke seg at 34 % er helt eller delvis enig i at de ikke får stemt hemmelig. Det er noe mer utbredt blant de som er over enn de som er under 30 år, men fordeler seg relativt jevnt blant medlemmene.

Figur 25 " Til slutt i denne bolken har vi noen påstander om stemmegivning ved stortings- og kommune- og fylkestingsvalg. Er du helt uenig, delvis uenig, verken enig eller uenig, delvis enig eller helt enig: (n:300)

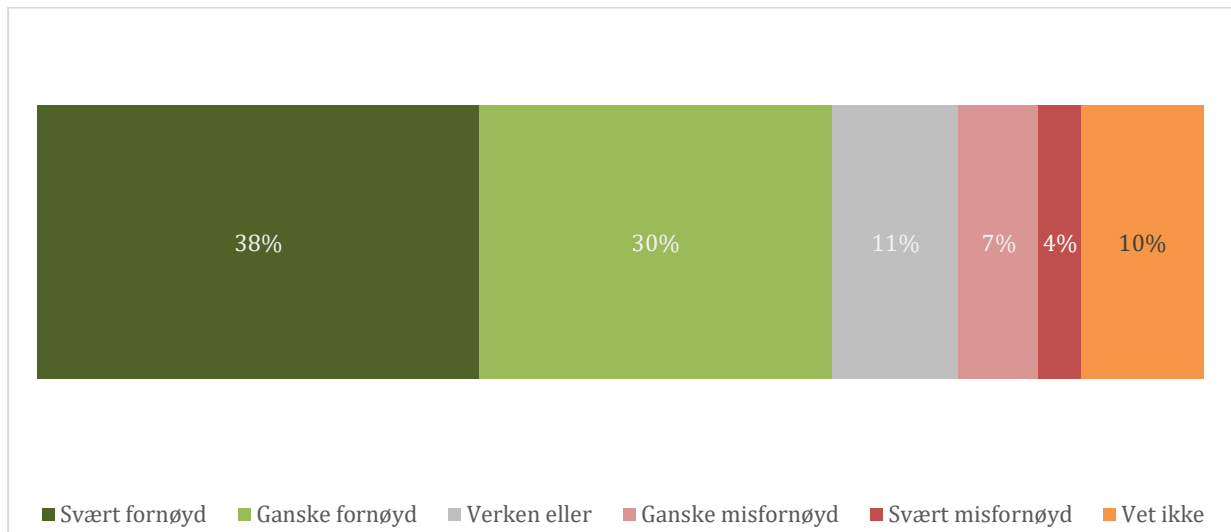

Arbeid og IKT

2 av 3 (68 %) er fornøyd med tilretteleggingen på arbeidsplassen. Det er ingen klare forskjeller på ulike grupper av medlemmer på dette spørsmålet.

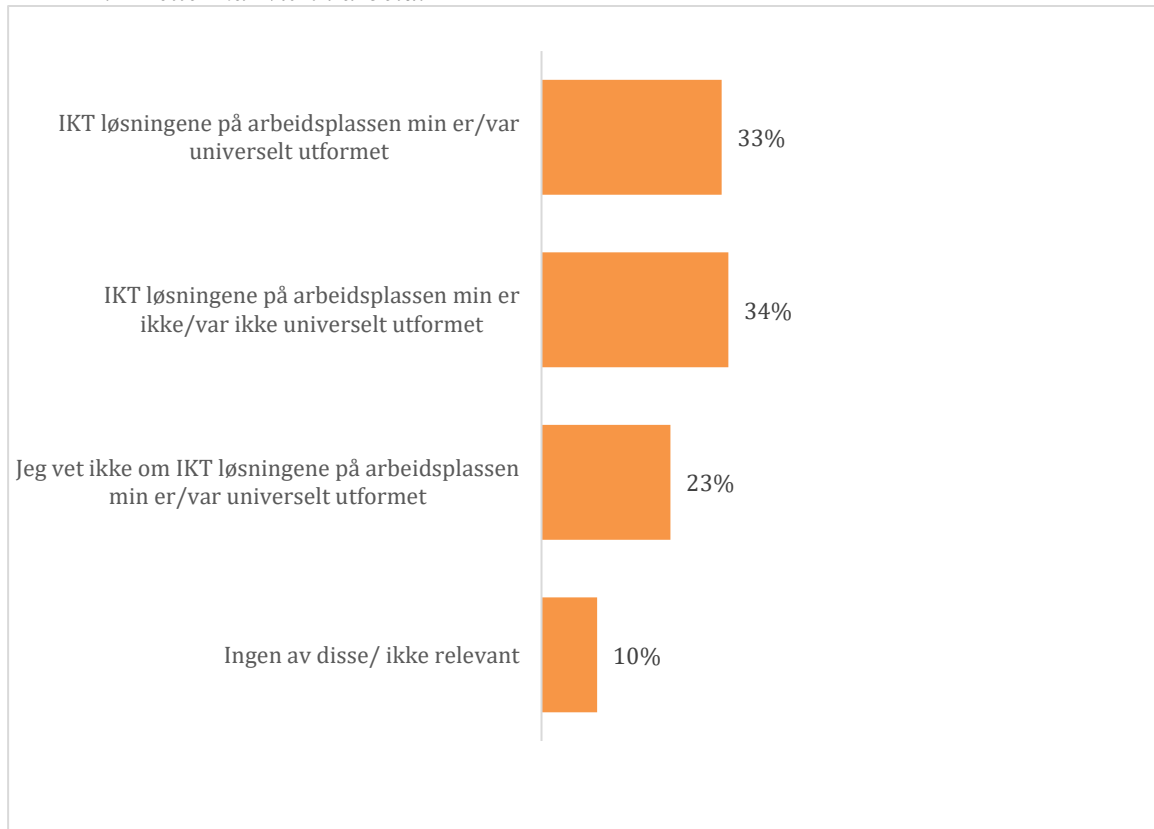
Figur 26 " Hvor fornøyd er/var du med tilretteleggingen på arbeidsplassen din generelt? (n:248)
FILTER: De som er i eller har vært i arbeid.

Blant de som er eller har vært i arbeid, er det like stor andel som svarer at IKT løsningene på arbeidsplassen er / var universelt utformet (33 %) som andelen som svarer at IKT løsningene ikke er / var universelt utformet (34 %). Kvinner svarer i større grad at arbeidsplassen ikke er/var universelt utformet. Mens det er 43 % av kvinner som svarer dette er det 26 % av menn som sier det samme.

Figur 27" Hvilken av følgende påstander beskriver best hvordan din arbeidsplass er/var? (n:248)
FILTER: Er eller har vært i arbeid.

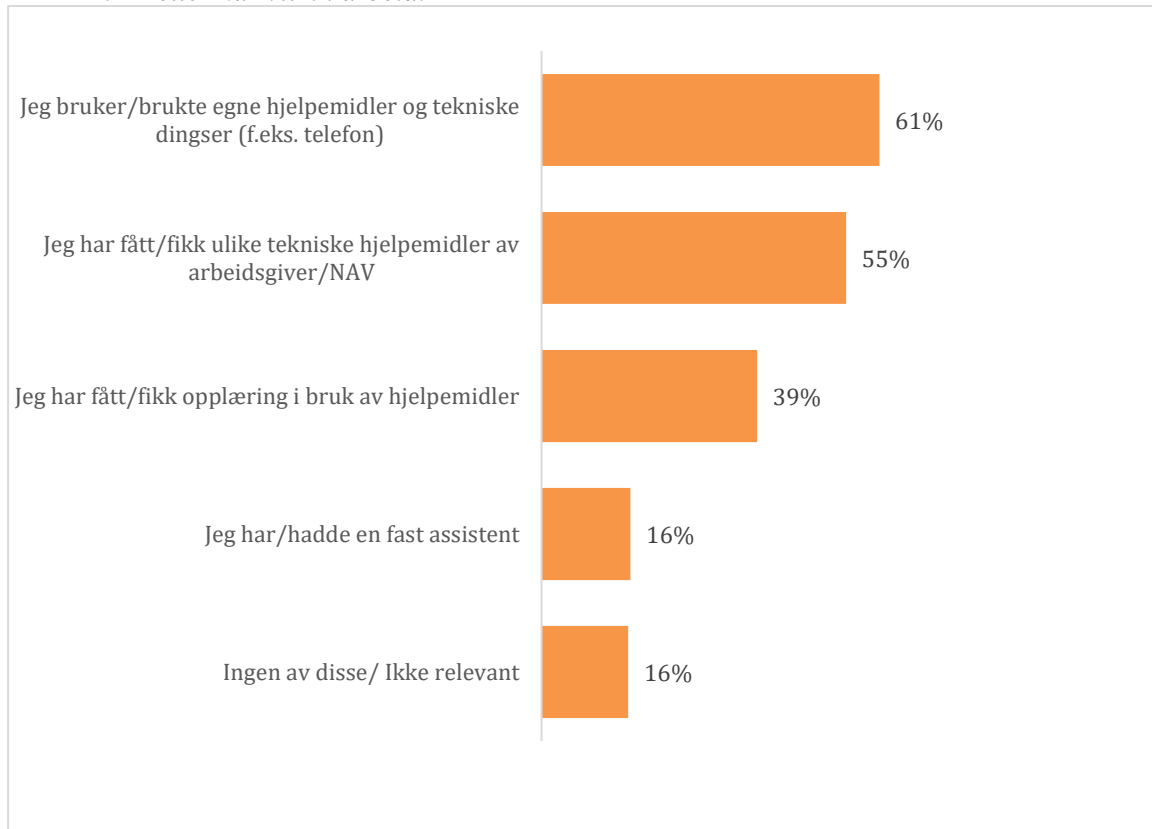

Blant de som er eller har vært i arbeid, er det 6 av 10 (61 %) bruker / brukte egne hjelpemidler og tekniske dingser (f.eks. telefon). Litt over halvparten (55%) fikk ulike tekniske hjelpemidler av arbeidsgiver / NAV. De som bruker punktskrift har i større grad enn andre en fast assistent (33 & mot 13 % av andre).

Figur 28 " Hvilke av følgende beskriver/beskrev best din situasjon? (n:248)

FILTER: Er eller har vært i arbeid.

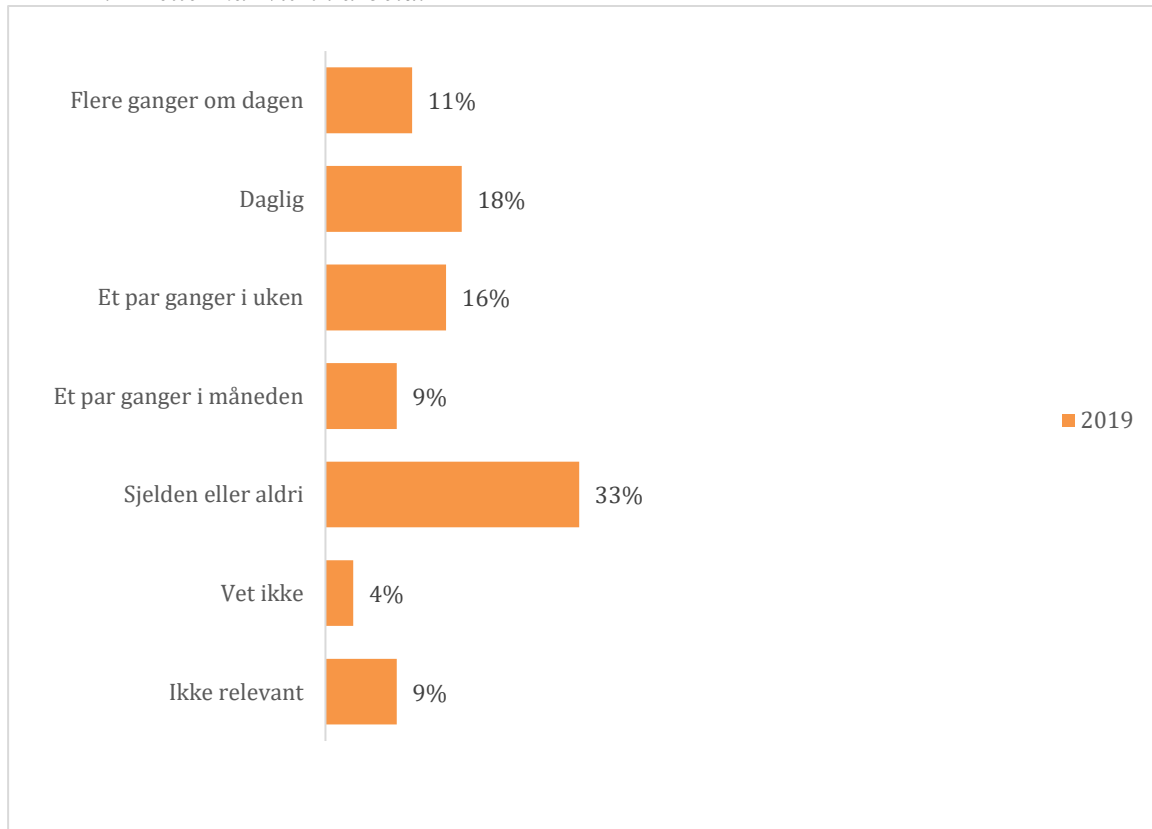

3 av 10 (29 %) av de som er eller har vært i arbeid møter på tekniske barrierer / hindringer i arbeidsdagen daglig eller flere ganger daglig.

Figur 29 " Hvor ofte møter/møtte du tekniske barrierer/hindringer i arbeidsdagen? (n:248)

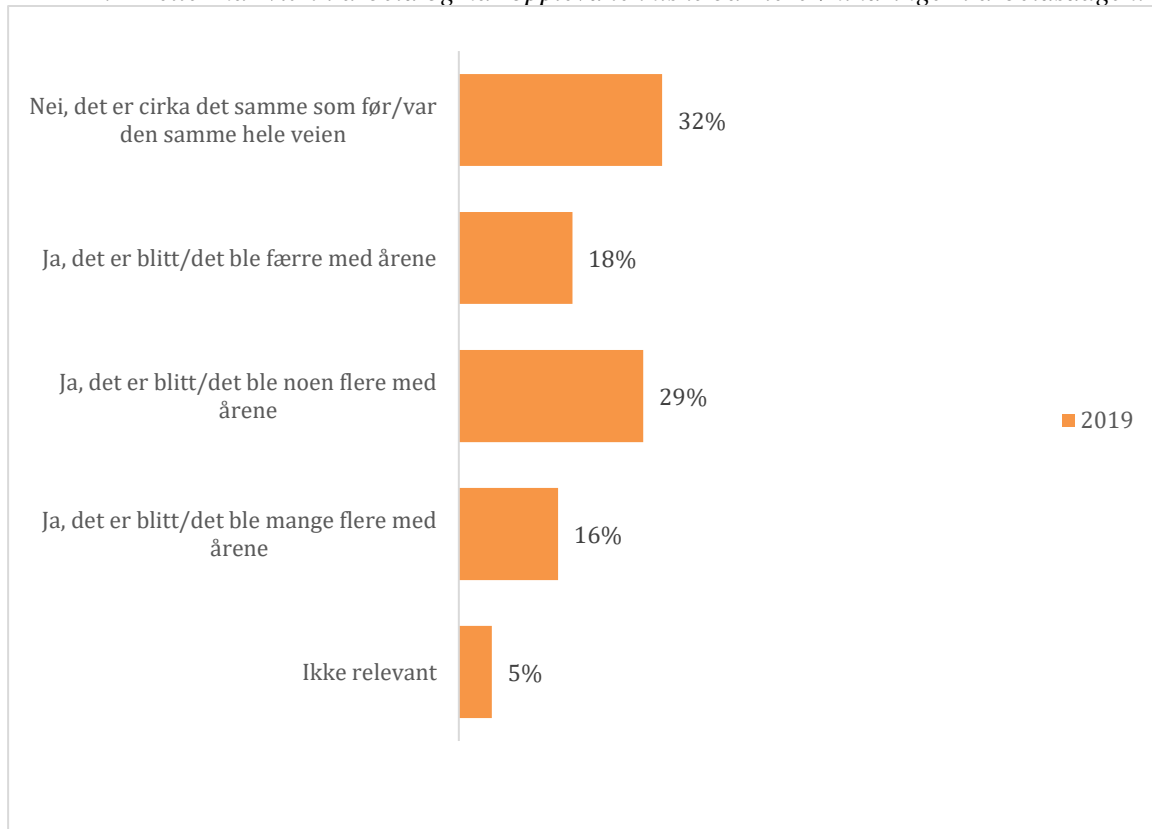
FILTER: Er eller har vært i arbeid.

Blant de som har møtt barrierer eller hindringer i arbeidsdagen, er det 1 av 3 (32 %) mener IKT-utfordringene har vært den samme hele tiden. 3 av 10 (29 %) mener det har blitt flere utfordringer med årene. 1 av 5 (18 %) mener det har blitt færre. De under 30 år svarer i større grad nei en de som er eldre, men det er naturlig siden det er naturlig å anta at de har vært i arbeid kortere tid enn andre aldersgrupper.

*Figur 8 " Har det vært/var det en utvikling i situasjonen med IKT-utfordringer? (n:134)
FILTER: Er eller har vært i arbeid og har opplevd tekniske barrierer/hindringer i arbeidsdagen.*

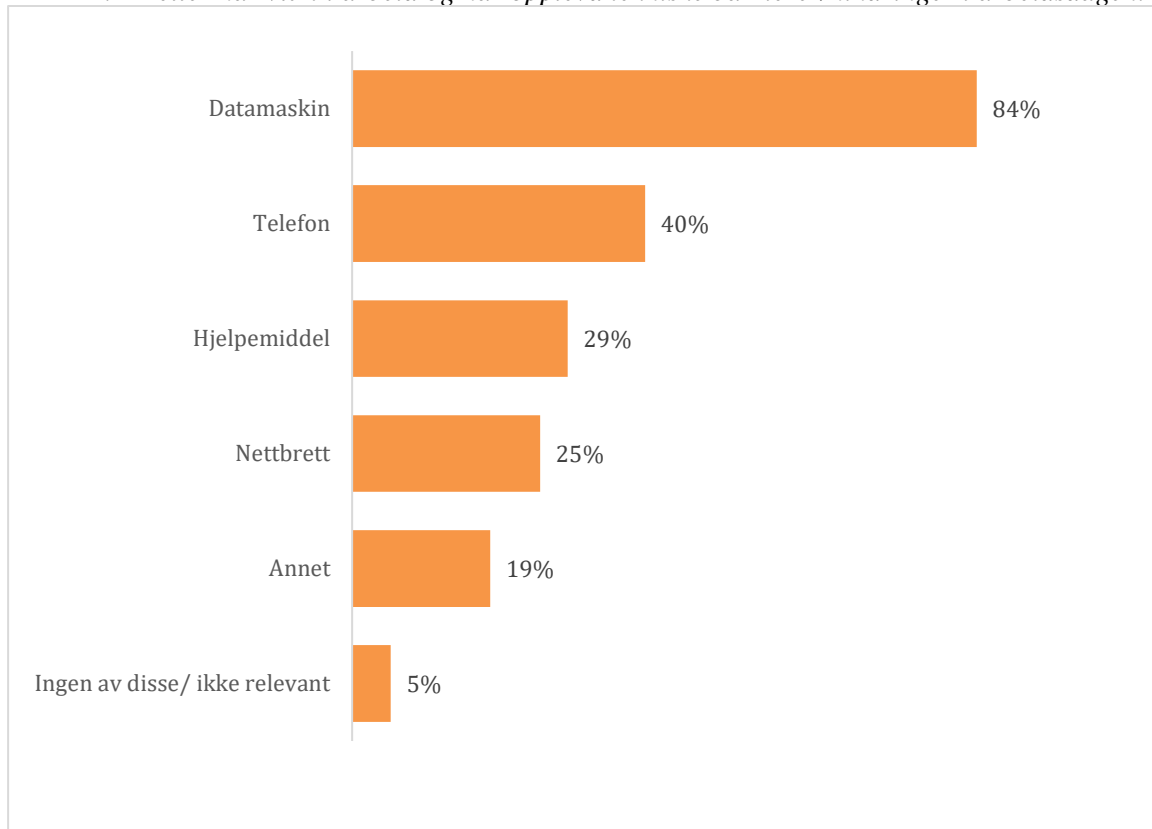

Blant de som har møtt barrierer eller hindringer i arbeidsdagen, er det flest (84 %) som har møtt tekniske barrierer på datamaskinen. 4 av 10 (40 %) har møtt tekniske barrierer på telefon.

Figur 30 " Hvor du har møtt tekniske barrierer? (n:134)

FILTER: Er eller har vært i arbeid og har opplevd tekniske barrierer/hindringer i arbeidsdagen.

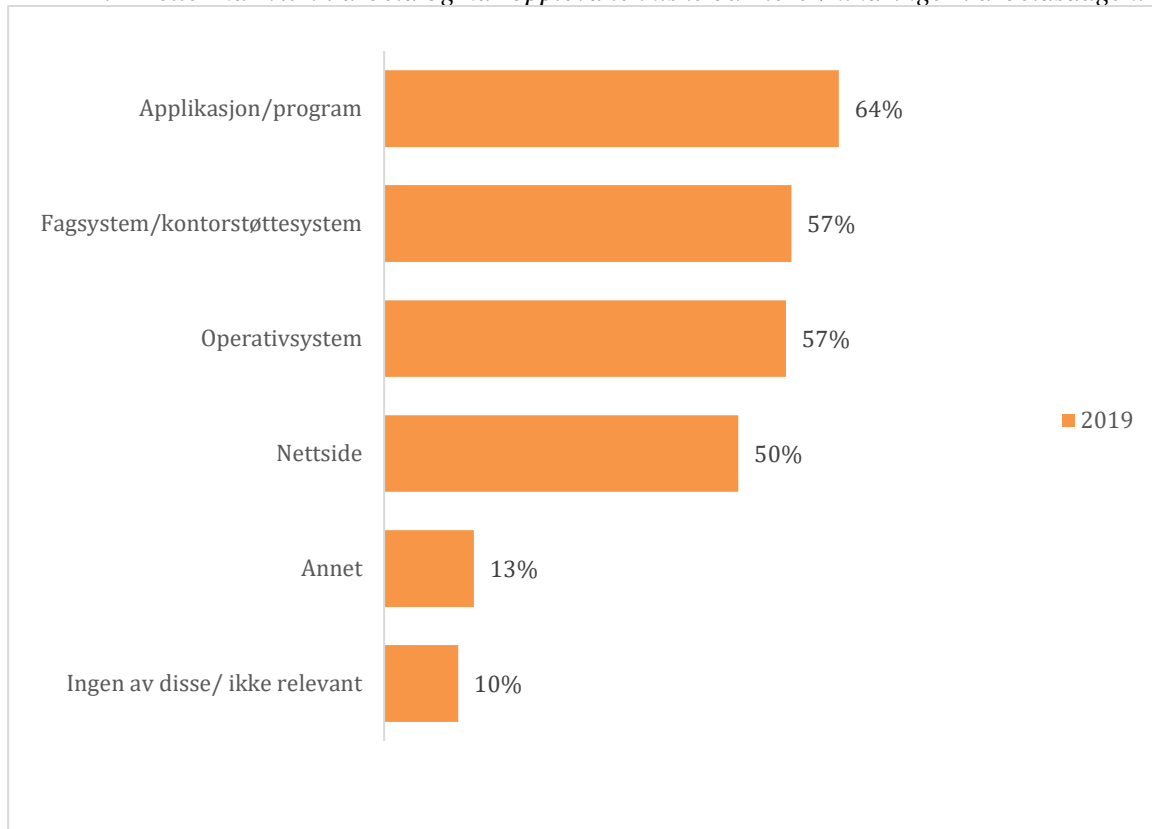

Blant de som har møtt barrierer eller hindringer i arbeidsdagen, er det flest (64 %) har møtt tekniske barrierer innen området applikasjon / program. Deretter kommer fagsystem (57 %) og operativsystem (57 %). Kvinner har i større grad enn menn opplevd tekniske barrierer når det gjelder fagsystem/kontorstøtte, mens punktskriftbrukere i større grad enn andre har møtt det innen fagsystem/kontorstøtte, applikasjoner og nettsider.

Figur 31 " På hvilke av disse områdene har du møtt tekniske barrierer? (n:134)

FILTER: Er eller har vært i arbeid og har opplevd tekniske barrierer/hindringer i arbeidsdagen.

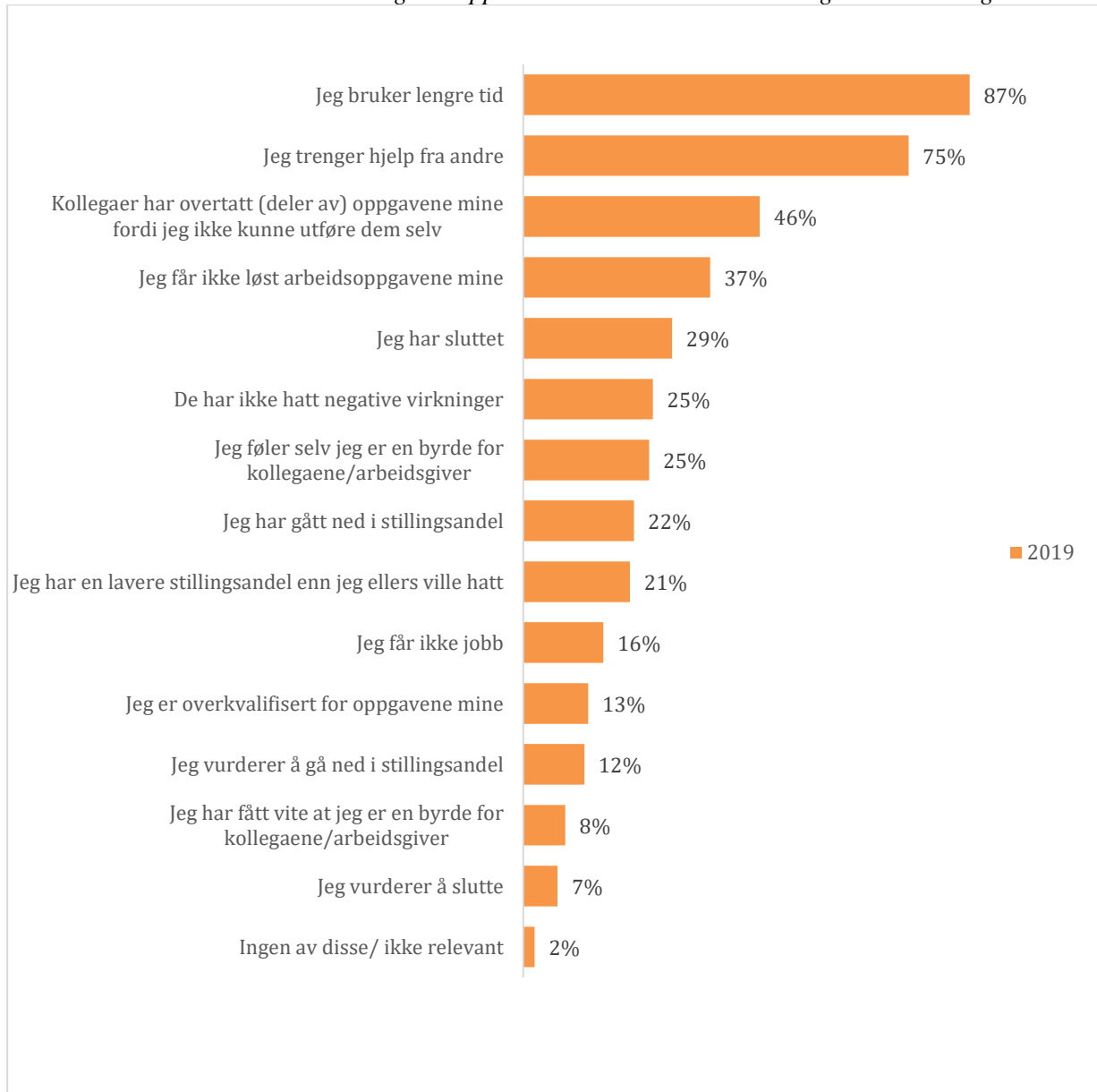
Blant de som har møtt barrierer eller hindringer i arbeidsdagen, er resultatet at man bruker lengre tid (87 %) og trenger hjelp fra andre (75 %). Nesten halvparten svarer at tekniske

barrierer resulterer i at kollegaer har overtatt (deler av) oppgavene mine fordi man ikke kan fullføre dem selv.

Figur 32 " Hvilke av følgende påstander passer for den betydningen de tekniske barrierene har hatt for deg? (n:134)

FILTER: Er eller har vært i arbeid og har opplevd tekniske barrierer/hindringer i arbeidsdagen.

Kvinner svarer i noe større grad enn menn at de opplever de er en byrde for kollegaer når de utsettes for tekniske barrierer, mens de over 60 i større grad enn andre aldersgrupper svarer at de trenger hjelp fra andre.

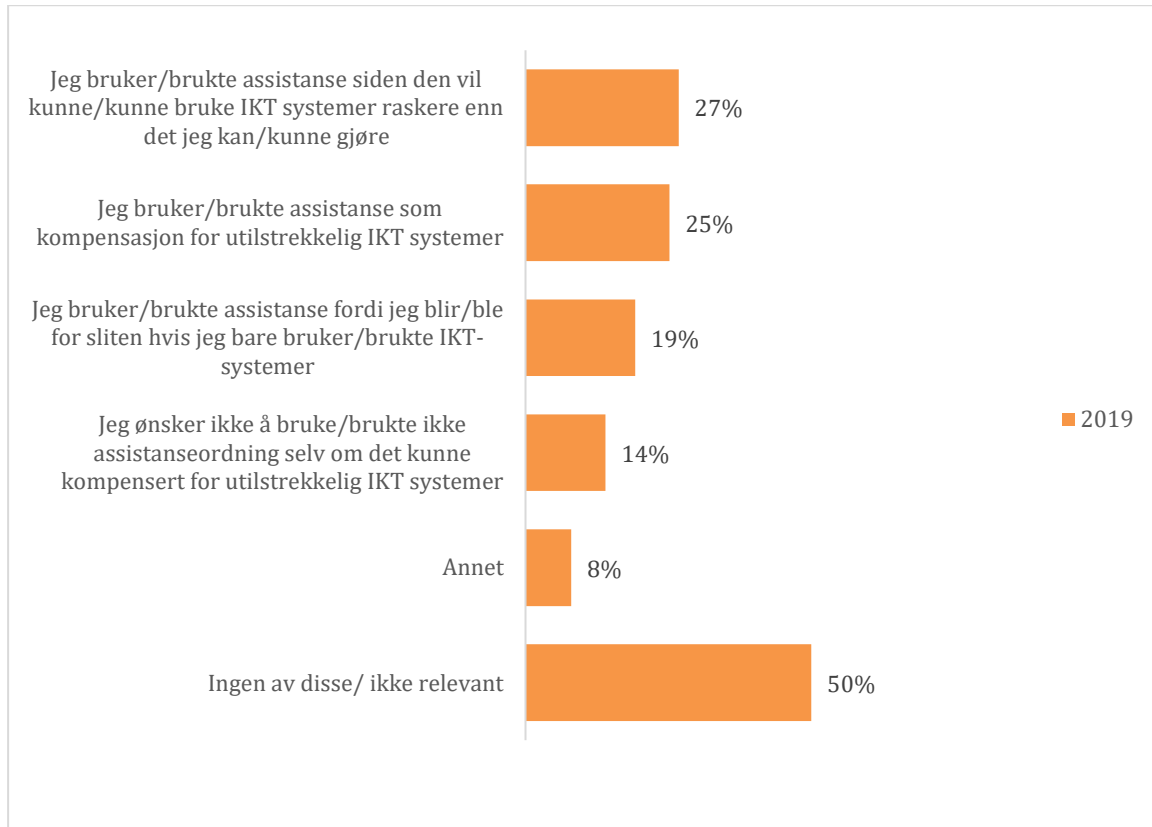
Blant de som er eller har vært i arbeid, er mener man det er mest beskrivende at de bruker assistanse fordi andre kan bruke IKT system raskere enn det jeg kan. Det er imidlertid

halvparten av de som er i eller har vært i arbeid mener at ingen av de beskrivelsene det er spurt om passer.

Figur 33" Hvilke av følgende påstander om assistanse, som f.eks. lese og sekretærhjelp passer/passet for din situasjon? (n:248)

FILTER: Er eller har vært i arbeid.

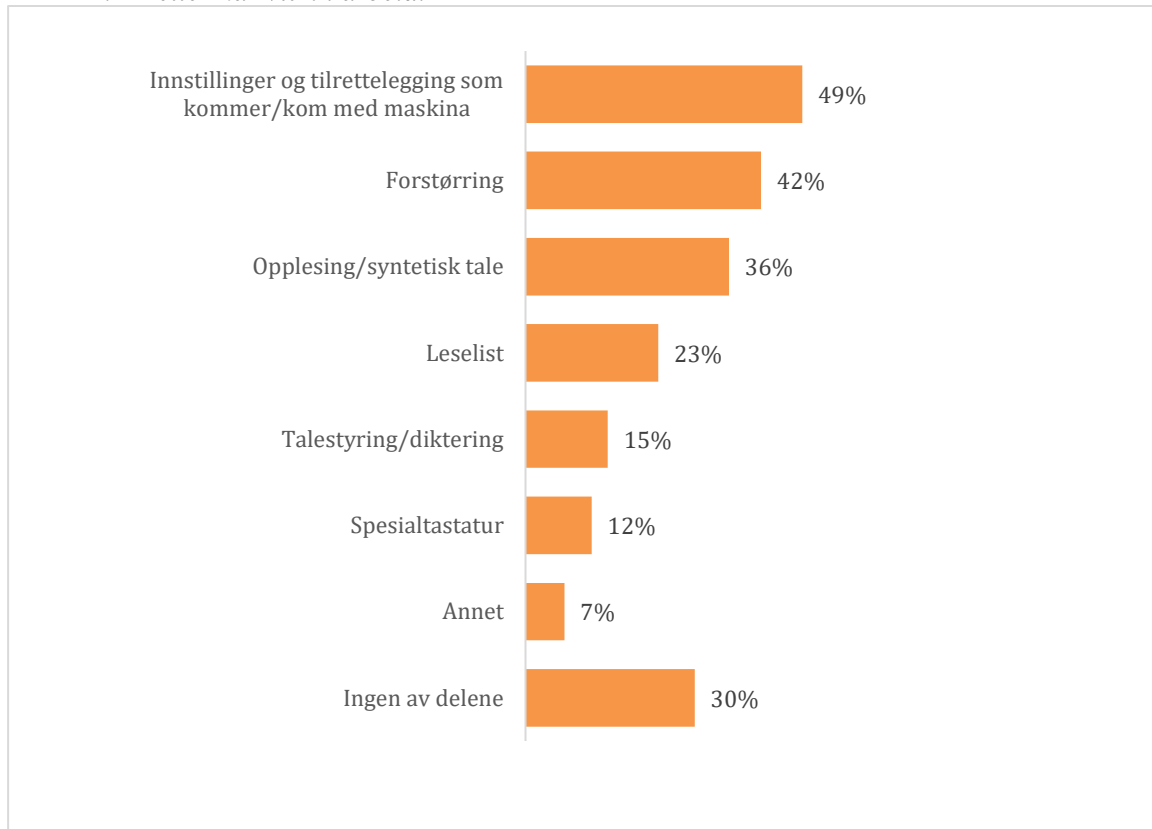

Av de som er eller har vært i arbeid, er det halvparten (49 %) som bruker /brukte innstillinger og tilrettelegging som kom med maskina. 4 av 10 (42 %) bruker / brukte forstørring. 36 % buker / brukte oppløsing / syntetisk tale. Blant de tilretteleggingstiltakene som er mindre brukt, er det 23 % som bruker leselist, 15 % bruker talestyring og 12 % spesialtastatur. Blant punktskriftbruker er det 75 % som bruker syntetisk tale og 69 % bruker leselist. Tilsvarende for andre er 29 % og 16 %.

Figur 34 " Hvilke av følgende tilretteleggingstiltak bruker/brukte du i jobben? (n:248)

FILTER: Er eller har vært i arbeid.

Blant de som er eller har vært i arbeid, er det litt over halvparten (54 %) som er / var fornøyd med den tekniske tilretteleggingen i jobben. 3 av 10 (31 %) svarer at det ikke er / var mulig å tilrettelegge arbeidsoppgavene godt nok pga. manglende universell utforming av IKT-systemene. Tilsvarende andel (30 %) savner / savnet opplæring i tekniske verktøy og hjelpemidler.

Når det gjelder påstanden «Jeg savner opplæring i tekniske verktøy og hjelpemidler» er dette mer utbredt blant kvinner enn menn og blant punktskriftbrukere enn andre.

Figur 35" Hvilke av følgende beskriver/beskrev din situasjon.? (n:248)

FILTER: Er eller har vært i arbeid.

